

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΗ

2950

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΜΕΤΡΙΚΗΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΜΕΝ

ΤΠΟ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ,

ἐκδοτὴν δὲ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

Πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γυμνασίων.

Τιμᾶται Δραχ. 1.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

(Κατὰ τὴν ὁδὸν Ῥοδᾶκιό ἀριθ. 146.)

1862.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τυπὸν ἐκ τῆς Μουσῆς

ΡΑΗ

ΕΡΓΕΙΔΙΟΝ

ΜΕΤΡΙΚΗΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΜΕΝ

ΥΠΟ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ,

ἐκδοθὲν δὲ

Διὰ τὴν Διονυσίου Κερουμῆα

ἱδρὸς ᾗδου τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων.

Τυπᾶται Δραχ. 1.

Διονύσιος Κερουμῆα

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Κ ΟΡΟΜΗΛΑ.

(Κατὰ τὴν ὁδὸν Ῥοδάκιδ ἀριθ. 146.)

1862.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΙΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙΣ.

ΤΟ πρόγραμμα τῶν Γυμνασιακῶν μαθημάτων ἀπαιτεῖ καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς μετρικῆς, καὶ ὀρθῶς τοῦτο, διότι ποιηταὶ διδάσκονται ἐν τοῖς Γυμνασίοις. Οὐδεὶς δὲ βεβαίως οὔτε τῶν διδασκομένων οὔτε τῶν διδασκόντων ἀγνοεῖ ὅτι καὶ ὑπὸ τὴν φιλολογικὴν καὶ ὑπὸ τὴν αἰσθητικὴν ἔποψιν εἶναι ἀτελεστάτη ἡ σπουδὴ τῶν ποιητῶν ἄνευ τῆς γνώσεως τῶν στιχουργικῶν κανόνων αὐτῶν.

Ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ὑπαρχουσῶν μετρικῶν αἱ μὲν μοὶ ἐφάνησαν λίαν ἐκτενεῖς, αἱ δὲ λίαν ἐλλειπεῖς καὶ ἐπιτομοί, καὶ ἄλλαι στερούμεναι εὐκρινείας καὶ τάξεως, τινὲς δ' εἰσὶν εἰς ὀγκώδεις γραμματικὰς ἐν μέρει παραρτήματος προσθεσιμέναι. Διὰ τοῦτο, προτροπῇ ἐμπείρων διδασκάλων, ἐξέδωκα τὸ παρὸν ἐγχειρίδιον, προσπαθήσας νὰ περιλάβω ἐν αὐτῷ ὅ,τι ἀπαραίτητον πρὸς μελέτην τῶν παντὸς εἶδους ποιητῶν, ἢ ἀποκλείσω δὲ τὰς μακρὰς ῥυθμικὰς θεωρίας, αἵτινες συγχέουσι μᾶλλον ἢ ὅτι διευκρινίζουσι τὴν τέχνην τῶν μέτρων, καὶ τὰς δευτερευούσας λεπτομερείας τὰς ὑπερπηδῶσας τὰ ὅρια τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας, εἰς ἣν πρέπει ὡς πρὸς τὴν μετρικὴν νὰ περιορίζωνται τὰ Γυμνάσια.

Ἴσως τινὲς διαφωνοῦσι πρὸς τὰς ἰδέας ἃς ἐνιαχοῦ προτείνω εἰς ἐξήγησιν τινων δυσεξηγήτων. Ἄντ' αὐτῶν δύναται ἕκαστος τῶν διδασκόντων ν' ἀντικαταστήσῃ εἴτι ἔχει εὐκρινέστερον καὶ εὐκαταληπτότερον.

Ἐν Ἀθήναις ἁ. Αὐγούστου 1862

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ
ΑΝΤΩΝΙΝΟΝ
ΑΠΟ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ
ΑΝΤΙΟΧΕΩΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΛΟΓΟΙ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ
ΑΝΤΩΝΙΝΟΝ
ΑΠΟ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ
ΑΝΤΙΟΧΕΩΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΗΣ

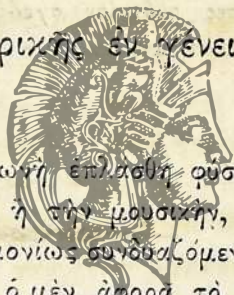
Α. Π. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΜΕΤΡΙΚΗΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Μετρικῆς ἐν γένει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

§ 1. Ἡ ἀνθρωπίνη φωνὴ ἐπλάσθη φύσει μελωδική.

§ 2. Τὴν μελωδίαν, ἢ τὴν μουσικὴν, ἀπαρτίζουσι δύο πάθη τοῦ ἤχου ἐναρμονίως συνδυαζόμενα, ὁ τόνος καὶ ὁ χρόνος, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἀφορᾷ τὸ διάφορον ὕψος, ὁ δὲ τὸ διάφορον μῆκος τοῦ ἤχου.

§ 3. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν μόνον, τὸ ἀφορῶν τὸν χρόνον, ἐπιτηδεύως καὶ κατὰ τινὰς κανόνας διαρρυθμιζόμενον, παράγει ἐντύπωσιν εὐάρεστον εἰς τὴν ἀκοήν, καὶ ἀποτελεῖ τὴν τέχνην, ἣτις ὀνομάζεται ρυθμικὴ, καὶ, ὅταν ἐφαρμοζῇται εἰς τὴν γλῶσσαν, κοινῶς μὲν στιχουργικὴ, μετρικὴ δὲ εἰθιστὰ νὰ λέγῃται, ὅταν πρόκηται ἰδίως περὶ τῶν δύο ἀρχαίων γλωσσῶν, τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς.

§ 4. Κατὰ τὴν τέχνην ταύτην διασκευάζεται ἐναρμονίως ἡ γλῶσσα, ἥς πειεῖται χρῆσιν ἢ ποιήσῃς.

§ 5. Αἱ πλεῖσται τῶν γλωσσῶν ἔχουσιν ἐν τῇ προ-

φορᾶ των μόνον τὸ ἐν τῶν δύο τούτων στοιχείων, ἰδίως τὸ τοῦ χρόνου (1). Ὀλίγισται δέ εἰσιν αἱ ἀμφοτέρα ἔχουσαι, καὶ τοιαύτη ἦν ἡ ἀρχαία Ἑλληνική, ἥτις διὰ τοῦτο καὶ μελωδικωτάτη ἦν τῶν γλωσσῶν. Ἀλλ' ἐν τῇ στιχουργίᾳ αὐτῆς ἀπέδλεπεν εἰς μόνον τὸν χρόνον, ἀδιαφοροῦσα περὶ τοῦ τόνου.

(1). Ἡ Γαλλικὴ σχεδὸν οὐδ' αὐτοῦ διότι οἱ γνησίως αὐτὴν προφέροντες οὐδεμίαν σχεδὸν τῶν συλλαβῶν ἐκάστης λέξεως διακρίνουσι, μηχανοῦντες αὐτὴν ἢ τονίζοντες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦ. Β'.

Περὶ Μακρῶν καὶ Βραχέων.

§ 1. Ἡ προφορά ἐκάστης συλλαβῆς, ὡς καὶ ἐν γένει ἐκάστου ἤχου, δύναται διαφόρως νὰ παρατείνηται. Εἰς τὴν γλῶσσαν ὁμῶς, τοῦλάχιστον τὴν Ἑλληνικὴν, δὲν θεωρεῖται εἰμὴ μία μόνη περὶ τὴν ἔκτασιν τῶν συλλαβῶν διαφορὰ, ἡ μεταξὺ τῶν ἐν γένει βραχυτέρως καὶ τῶν ἐν γένει μακροτέρως προφερομένων, καὶ αἱ μὲν λέγονται συλλαβαὶ βραχεῖαι, αἱ δὲ συλλαβαὶ μακραί.

§ 2. Τὰς βραχεῖας συλλαβὰς σημειοῦσιν οἱ γραμματικοὶ διὰ τοῦ σημείου ~, τὰς δὲ μακράς διὰ τοῦ σημείου -. Τὸ δὲ σημεῖον = δηλοῖ ὅτι ἡ συλλαβὴ εἶναι κοινὴ ἢ ἀδιάφορος, ἥτοι δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἢ ὡς βραχεῖα ἢ ὡς μακρά, ἢ ὅτι εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημείου τούτου ἐντὸς τίνος στίχου δύναται νὰ τεθῇ κατὰ βούλησιν ἢ μακρά ἢ βραχεῖα συλλαβή.

§ 3. Πᾶσα συλλαβή, ἐν τῇ προσῳδίᾳ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἔχει τὸν χρόνον τοῦ ἀπαρτίζοντος αὐτὴν φωνήεντος· καὶ φύσει βραχεῖα μὲν εἶναι, ἂν τὸ φωνῆεν εἶναι ἐν τῶν βραχέων (ε, ο), φύσει μακρά δὲ, ἂν ἐν τῶν μακρῶν (η, ω), ἢ μία τῶν διφθόγγων (εἰς οἷαν δῆποτε θέσιν ἐν τῇ μετρικῇ). Ἄν δὲ τὸ φωνῆεν εἶναι

δίχρονον, τότε ἡ συλλαβὴ εἶναι μακρὰ ἢ βραχεῖα καθ' ὃν χρόνον ἔχει αὐτὸ ἐν τῇ γλώσσῃ.

§ 4. Ἀλλὰ

α.) Ἡ φύσει βραχεῖα συλλαβὴ γίνεται θέσει μακρὰ, ἂν εἰς τὸ βραχὺ φωνῇεν ἢ τὸ βραχέως λαμβανόμενον δίχρονον ἔπηται ἐν τῶν διπλῶν συμφώνων (ζ, ξ, ψ), ἢ δύο ἢ πλείονα ἀλλεπάλληλα σύμφωνα.

οἶον, ὀψέ, ὄχθη, ἔστιν, πολλὰ.

β.) Ἡ φύσει μακρὰ συλλαβὴ γίνεται θέσει βραχεῖα, ἂν τὸ μακρὸν φωνῇεν ἢ τὸ μακρῶς λαμβανόμενον δίχρονον προηγηται φωνήεντος, πρὸ πάντων ὁμῶς ἂν προηγηται ἄλλης λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος, ἄνευ περισπώσεως συμφώνου. οἶον,

ἔσσεται ἄλγος. Ἀλλ' ἐνίοτε μένουσι μακραὶ αἱ τοιαῦται συλλαβαί, ἂν ἡ ἐπομένη λέξις ἐν τῇ παναρχαίᾳ γλώσσῃ ἢ ἐν διαλέκτοις εἶχε πρὸ τοῦ φωνήεντος δίγαμμα. οἶον,

Πρόσω Γίεμενοι μετὰ προμάχων ὀαριστὺν (Ἰλ.

Ἐν περιπτώσει δὲ χασμῶδίας ἐντὸς τῆς αὐτῆς λέξεως ἢ μακρὰ συλλαβὴ βραχύνεται μόνον ἐξαιρετικῶς, κυρίως εἰς λέξεις τινάς, καθ' ἃς ἡ συστολὴ ἔχει ἰδιαιτέρον τινα γραμματικὸν λόγον. οἶον, ποιῶ, διότι τὸ ῥῆμα ἐγράφετο ἀρχαιοτάτα ποῶ,

καὶ ἐν τῇ πρὸ τοῦ δεικτικοῦ ἰ συλλαβῇ· οἶον, τοῦ τοῦ ἰ.

γ'). Ἄν δ' εἰς βραχὺ φωνῇεν ἢ βραχεύς λαμβανόμενον δίχρονον ἔπηται ἄφωνον (β, γ, δ, κ, π, τ, θ, ϕ, χ) πρὸ ἀμεταβολοῦ (λ, μ, ν, ρ), ἡ συλλαβὴ εἶναι κοινὴ, ἥτοι ἐναπόκειται τῷ ποιητῇ νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν κατὰ βούλησιν, ἢ ὥς μακράν ἢ ὥς βραχεῖαν· οἶον, ἐκλογῇ, ἄτεκνος, ὀχληρός. Ἄν ὅμως τὸ ἄφωνον εἶναι μέσον (β, γ, δ), τότε ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ βραχὺ μηκύνεται.

δ'). Ὅμοίως κοινὴ εἶναι (συνήθεστον ὅμως μακρὰ) ἡ συλλαβὴ ἂν τὰ ἐπόμενα εἰς τὸ βραχὺ φωνῇεν διπλοῦν σύμφωνον, ἢ τὰ δύο ὁμοῖα ὥς ἐν α.) ὥσιν ἀμφοτέρω ἐν ἀρχῇ ἄλλης λέξεως· οἶον, χαῖρ' ἔξεινε. Ἐνθα σφιν.

ε'). Δύω ἀλλεπαλλήλω φωνήεντα, ἢ φωνῇεν καὶ δίφθογγοι, κατὰ συνίτησιν ἐκφερόμενα, μετροῦνται ὥς μία μακρὰ συλλαβή· οἶον, στήθεα, ἰσχεο, χρυσέου, μῆ ἄλλοι, ἡ εἰπέμεναι.

ς'). Κατὰ στιχουργικὴν ἄδειαν, συλλαβαίτινες, ἐν τῇ συνήθει γλῶσση βραχεῖται, ἐκλαμβάνονται ἐν τῇ ποιήσει ὥς μακραί, ἢ ὥς κοιναί, καὶ ἐνίοτε, ὅταν αἱ περιέχουσαι τοιαύτας συλλαβὰς λέξεις ἐπαναλαμβάνονται ἀλλεπαλλήλως, ὁ χρόνος αὐτῶν εἶναι διά-

φορος ἑκατέραν φοράν· οἶον. τὰ μὴ καλὰ καλὰ
(Θέογν.).

ζ'.) Ὅμοίως εἰς κύρια ὀνόματα, μάλιστα πολυσύλλαβα, ἐπιτρέπεται νὰ μεταβάλληται ἐνίοτε, κατ' ἀνάγκην τῆς στιχουργίας, ὁ χρόνος τῶν συλλαβῶν·

οἶον, Ἀπόλλων ἀντὶ Ἀπόλλων· Ἐλευσινίδαο, ἀντὶ Ἐλευσινίδαο.

η'.) Εἰς λέξεις ἐχούσας πολλὰς βραχείας, ἐκλαμβάνεται μία, συνήθως ἡ πρώτη, ὡς μακρά· οἶον

ἀθανάτος.

θ'.) Οἱ ποιηταί, καὶ μάλιστα οἱ ἀρχαιότεροι, ἐκπλασίαζον πολλάκις, κατ' ἄδειαν ἐπὶ τῆς προφορᾶς στηριζομένην, τὰ σύμφωνα, καὶ καθίστων οὕτω τὸ βραχὺ φωνῆν μακρόν· οἶον, ἔδδειςα, ἔννεπε, ὀππῶς, ὅττι, τόσσον κτλ.

ί'.) Εἰς τὴν πρώτην χώραν τῶν ἐξαμέτρων (Ε'. § 2) ἐνίοτε ἐτίθετο συλλαβὴ βραχεῖα, ἐκλαμβανομένη ὡς μακρά· οἶον, Ἐπειδὴ Φίλε.

ιά'.) Βραχεῖα συλλαβὴ τελικὴ λέξεως, ἐν ἄρσει κειμένη (Ε'. § 6), μηκύνεται συνήθως· ὡς, φίλε κα|σίγη|τε κόμ|σαι| (Ιλ.)
καί:

Αἰδοῖός τέ μοιἔστι, φίλε ἔχυρέ, δεινός τε.

Πρὸ πάντων ὁμῶς ἂν ἔπῃται ἀμετάβολον (ιδίως τὸ ρ μη-
κύνει καὶ τὴν ἐν θέσει προηγούμενης λέξεως βρα-
χεῖν κατάληξιν), ἢ ἂν ἔπῃται δασυνόμενον φωνῆεν.
οἶον·

Ἄμα | δὲ νέφος | εἶπετο (Ἰλ. Δ, 274).

Αὐται | δὲ ῥί|νας ἔχου|σι (Ἀριστοφ. Νεφ. 343).

Θυγατέ|ρα ἦν. Πόσε|ι ᾧ.

ιβ'.) Μακρὰ δὲ συλλαβὴ τελικὴ λέξεως ἐν ἄρσει
κειμένη, καὶ τοι ἐπομένου φωνηέντος ἀνευ παρεμπί-
πτοντος συμφώνου ἴδε β'.), μένει μακρὰ οἶον,

Υἱες, ὁ μὲν Κτεάτου, ὁ δ' ἄρ' Εὐρύτου Ἀκτορίωνος.

Ἐν δὲ θέσει, ἢ ἐκ μακροῦ δίχρονου συλλαβῇ, καὶ τοι
παρεμπίπτοντος συμφώνου, πολλάκις βραχύνεται διὰ τὸ
μέτρον, πρὸ πάντων πρὸ κυρίων ὀνομάτων οἶον,

Δουλίχιόν τε, Σάμη τε καὶ Ὑλήεσσα Ζάχυνθος. (Ὀδ. 1.24)

§ 5. Ἐπειδὴ δ' εἰς τὰ δίχρονα καθ' ἑαυτὰ ὁ χρόνος
δὲν διακρίνεται, κείσθωσαν ἐνταῦθα πρὸς γενικὴν τινα
αὐτοῦ διάγνωσιν οἱ ἐπομενοὶ κεφαλαιώδεις κανόνες.

- 1) Δίχρονον περισπώμενον εἶναι μακρόν.
- 2) Δίχρονον πρὸ βραχέος ὀξυνόμενον εἶναι βραχύ.
- 3) Δίχρονον ἐκ συναιρέσεως προκῦψαν εἶναι μακρόν.
- 4) Πολυσυλλάβου λέξεως ὀξυπαραλήχτου τὸ δι-

χρονον τῆς ληγούσης εἶναι μακρόν· οἶον σοφία,
παιδεία.

5) Λέξεως προπερισπωμένης καὶ προπαροξυτό-
νου τὸ ληκτικὸν δίχρονον εἶναι βραχύ· οἶον, πᾶγ-
μα, κλυθι, μέλισσα.

Ὡς δὲ πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ χρόνου τῶν δι-
χρόνων, ἐπειδὴ οἱ περὶ αὐτῶν κανόνες ὑπερβαίνουνσι
τὰ ὅρια καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ παρόντος ἐγχειριδίου,
καὶ πολλὰ αὐτῶν οὐδ' εἰς μακρὸν παντελῶς ὑπά-
γονται, ἐπιθι τὰς Γραμματικὰς καὶ τὰς Λεξικάς.

Σημ. Ἐν τῇ σημερινῇ ἡμῶν στίχουργίᾳ μακρὰ συλλαβὴ
εἶναι ἡ τετονισμένη, ἥς ὁ τόνος προφέρεται, βραχεῖα δὲ ἡ ἀτό-
νιστος, καὶ ἐκείνη ἡ τετονισμένη, ἥς ὁ τόνος δὲν προφέρεται·
οἶον, τρέχω, τὸν υἱόν, σὺν τοῖς ἄλλοις.

ΚΕΦ. Γ'.

Περὶ ποδῶν καὶ μέτρων.

§. 1. Ἐκ τῆς ἑναρμονίου συμπλοκῆς τῶν μακρῶν πρὸς τὰς βραχείας συλλαβὰς παρήγοντο στίχοι. Ἡ δ' ἐν τῷ στίχῳ ἐλαχίστη ἁρμονικὴ μονάς, ἥτοι ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν συμπεπλεγμένων μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν, οὗ ἡ ἐπανάληψις ἀποτελεῖ τὸν στίχον, λέγεται ποῦς.

§. 2. Οἱ πόδες εἰσὶ δισύλλαβοι ἢ τρισύλλαβοι, οἱ ἐπόμενοι:

—	καλινύρενος	Πυρρήχιος	οἶον	λόγος.
—	—	Ταμβός	—	χέλως.
—	—	Τροχαῖος	—	δήμος.
—	—	Σπονδαῖος	—	ἥρως.
—	Τρίβραχυς ἢ Χορεῖος	—	—	λογικόν.
—	Δάκτυλος	—	—	ἥλιος
—	Ἀνάπαιστος	—	—	ὄροφή.
—	Ἀμφίβραχυς	—	—	Ὀμηρος.
—	Ἀμφίμακρος ἢ Κρητικὸς	—	—	εὐγενής.
—	Μολοσσός ἢ Τρίμακρος	—	—	εὐγνώμων.
—	Βακχεῖος	—	—	ἐπειδῇ.
—	Παλιμβάκχιος ἢ Ἀντι- [βακχιος	—	—	αὐστηρός.

Ἐκ τῶν ποδῶν ταύτων οἱ εἰς τὴν τακτικὴν στί-

χουργίαν συνηθέστατοί εἰσιν ὁ δάκτυλος, ὁ ἵαμβος, ὁ τροχαῖος, ὁ ἀνάπαιστος καὶ ὁ σπονδεῖος, ὅστις παρενείρεται ἐπιβοηθητικῶς ἢ ὡς ἄδεια μετρικὴ εἰς ὅλους τοὺς προειρημένους.

§. 3. Παρεδέχονται δὲ οἱ ἀρχαῖοι μετρικοὶ καὶ τετρασυλλάβους ποδας, οἵτινες ὅμως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προκύψαντες ἐξ ἐνώσεως δύο ὁμοίων ἢ διαφόρων δισυλλάβων· εἰσὶ δὲ οὗτοι:

~~~~~ καλούμενος προκελευσματο-

	[χορ] οῖον	πενόμενος.
~~	Χορίαμβος.	» ταυτολογῶ.
~~	Ἀντίσπαστος.	» ἐπούλωσις.
~~	Ἰωνικός ἀπομεινός.	» ἐργώσις.
~~	Ἰωνικός ἀπ' ἐλάσσονος.	» ἐπιδάλλω.
~~	Παίων α'.	» ἡμέτερος.
~~	Παίων β'.	» σοφώτερος.
~~	Παίων γ'.	» ἐπίδουλος.
~~	Παίων δ'.	» φιλοσοφῶ.
~~	Ἐπίτριτος.	» Διαρμόττω.
~~	Ἐπίτριτος β'. ἢ Καρικός, ἢ καὶ Τροχαϊκὴ ἐπτάσημος.	» εὐλογητῶς.
~~	Ἐπίτριτος γ'. ἢ Ῥόδιος, ἢ καὶ Ἰαμβικὴ, ἐπτάσημος.	» εὐγνομονῶ.
~~	Ἐπίτριτος δ'. ἢ καὶ ἀναπαιστικὴ ἐπτάσημος.	
~~	οῖον	αὐτάνθρωπος.
~~	Δόχμιος.	» ἐπερρώμενος.

Εἰ καὶ πεντασύλλαβος, ὁ τελευταῖος οὗτος συγκατηριθμεῖτο ὁμῶς μεταξύ τῶν ποδῶν.

§. 4. Μία μακρὰ συλλαβὴ θεωρεῖται ὡς ἴση κατὰ τὸν χρόνον πρὸς δύο βραχείας· διὰ τοῦτο καὶ ἀντικαθίστανται πολλάκις ἐν τοῖς μέτροις ἀμοιβαίως, αὐταὶ ἀντ' ἐκείνης, καὶ ἐκείνη ἀντ' αὐτῶν· οἶον, ἀντί
 --- ᾠ ---, ὁ σπονδεῖος, ---.

Μακρὰ δὲ συλλαβὴ τιθεμένη ὡς ἄδεια ὅπου τὸ μέτρον ἀπῆτει μίαν μόνον βραχεῖαν, διωρθοῦτο βεβαίως κατὰ μέρος ὑπὸ τῆς προφορᾶς εἰς βραχεῖαν· διὸ καὶ οἱ μετρικοὶ λέγουσιν ὅτι εἶναι μακροτέρα μὲν τῆς βραχείας, βραχυτέρα δὲ τῆς ἀληθῶς μακρᾶς, ἔχουσα πρὸς ἐκείνην οὐχὶ ὡς 2:1, ἀλλ' ὡς $1\frac{1}{2}:1$, καὶ πρὸς ταύτην οὐχὶ ὡς 2:2, ἀλλ' ὡς $1\frac{1}{2}:2$, καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ἄλογον, ὡς ἄλογον λέγουσι καὶ τὸν περιέχοντα αὐτὴν πόδα, δανειζόμενοι καὶ ἐπωνυμίαν καὶ θεωρίαν ἀνήκουσαν καὶ χρήσιμον κυρίως τῇ ρυθμικῇ, ἢ τῇ ἐπιστήμῃ τῶν μουσικῶν τόνων.

Σημ. Καὶ ἡ ἡμετέρα στιχουργία παραδέχεται τὰς τοιαύτας ἀλόγους συλλαβὰς, ἥτοι μακρὰς (ἐντόνους) ὅπου τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ βραχείας, καὶ τ' ἀνάπαλιν, καὶ διορθοῦσα αὐτὰς διὰ τῆς προφορᾶς· οἶον,

✕

Τρία πουλάκια κάθονται κτλ.

§. 5. Εἷς τινὰς συνθέσεις ποδῶν (ιδίως τὰς δακτυλικὰς) αἱ αὐταὶ μετρικαὶ συνθήκαι ἐφαρμόζονται εἰς ἕκαστον τῶν ποδῶν· εἰς ἑτέρας δὲ (τὰς λαμβδικὰς,

ΚΕΦ. Δ.

Περὶ Στίχων.

§ 1. Ὁ στίχος σύγκειται ἐκ μέτρων ἢ τῶν αὐτῶν ἐπαναλαμβανομένων, ἢ ποικίλων συνδυαζομένων. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὀνομάζεται κατὰ τὸ εἶδος τῶν ποδῶν τῶν ἀπαρτιζόντων τὰ μέτρα, οἷον, δάκτυλικός, ἀν οἱ πόδες αὐτοῦ εἶναι δάκτυλοι, ἰαμβικός, τροχαϊκός ἢ ἀναπαιστικός, ἂν σύγκηται ἐξ ἐνός τῶν ποδῶν τούτων, μετὰ τῶν συγγενῶν αὐτοῖς, οὕς, ὡς κατωτέρω θέλομεν ἰδεῖ, παραδέχονται ἐν τοῖς συνδυασμοῖς τῶν.

§ 2. Ὀνομάζεται δὲ ὁ στίχος καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μέτρων ἃ περιλαμβάνει, μονόμετρος, δίμετρος καὶ οὕτω καθεξῆς. Καὶ οἱ μὲν κατὰ διποδίαν βαίνοντες ἢ μετρούμενοι στίχοι δὲν ὑπερβαίνουνσι συνήθως τὸν τετράμετρον, οἱ δὲ κατὰ μονοποδίαν, τὸν ἑξάμετρον.

§ 3. Ἡ τελευταία συλλαβὴ παντός στίχου εἶναι ἀδιάφορος, δύναται δηλ. νὰ τίθηται ἀδιαφόρως ἢ μακρά ἢ βραχεῖα· διότι ἡ φυσικὴ ἀναστολή τῆς φωνῆς μετὰ πάντα στίχον δύναται καὶ τὴν μακράν νὰ βραχύνη καὶ τὴν βραχεῖαν νὰ μηκύνῃ.

§ 4. Τὸ τελευταῖον μέτρον παντός στίχου δύναται νὰ εἶναι ἢ ἄρτιον ἢ ἑλλειπές.

α.) Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὁ στίχος λέγεται ἀκατάληκτος.

β.) Ἄ δὲ ἐλλείπη ἀπὸ τοῦ τελευταίου μέτρου μία συλλαβή, ὁ στίχος λέγεται καταληκτικός.

γ.) Ἄν δ' οἱ ποδες εἰσὶ τρισύλλαβοι καὶ ἐξ αὐτῶν ἐλλείπη μία συλλαβή, ὁ στίχος λέγεται καταληκτικός εἰς δισύλλαβον καταληκτικός δ' εἰς συλλαβήν, ἂν ἐκ τῶν τοιούτων ποδῶν λείπωσι δύο συλλαβαί, καὶ διὰ τοὺς μετρομένους κατὰ διποδίαν, ἂν ἐλλείπη ὁλόκληρος ποὺς, λέγεται ὁ στίχος βραχυκατάληκτος. Ἄν δὲ, παρὰ τοῖς μετρομένοις κατὰ διποδίαν, μετὰ τὸ τελευταῖον μέτρον πλεονάζῃ μία μόνη συλλαβή, ὁ στίχος λέγεται ὑπερχατάληκτος.

§ 5. Ἡ ἀνθρωπίνη ἀκοή δὲν ἀντιλαμβάνεται εὐκρινῶς τῆς ἁρμονίας, καὶ ἐπομένως δὲν τέρπεται ὑπ' αὐτῆς ὅταν ἡ ἁρμονικὴ φράσις ᾔνε λίαν μακρά. Διὰ τοῦτο οἱ μακροὶ στίχοι πρέπει νὰ ἔχωσι κατὰ τὸ μέσον αὐτῶν τομήν, ἥτοι θέσιν τινὰ ὠρισμένην, καθ' ἣν ἀναγκαίως νὰ λήγῃ λέξις, καὶ νὰ ἀρχῇται ἄλλη. Ἡ τομὴ διαιρεῖ τὸν στίχον εἰς δύο τμήματα.

ΣΗΜ. Παρ' ἡμῖν σήμερον οἱ στίχοι ἔχουσιν ἢ δύνανται νὰ ἔχωσι καὶ ἰδιαίτερόν τι κόσμημα, τὴν ὁμοιοκαταληξίαν, ἧς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἤδη φαίνονται ἀμυδρά τινα ἔχνη Ἀλλ' ἡ κυρίως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν εἰσαγωγὴ αὐτῆς ὀφείλεται εἰς τὴν τῶν ῥωμανικῶν ἐθνῶν ἐπιρροήν.

Ὁ κανὼν αὐτῆς εἶναι διὰ τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν ὅτι

ἐπὶ ληγούσης τονιζομένης πρέπει νὰ ὁμοιοκαταληκτῇ ὁλόκληρος ἡ τελευταία συλλαβὴ (οἶον φρι-κτὸς δὲν ὁμοιοκαταληκτεῖ μετὰ τοῦ αὐ-τὸς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἐ-κτὸς. ἐχ-θρὸς μετὰ τοῦ νω-θρὸς οὐχὶ μετὰ τοῦ και-ρὸς κτλ. θε-ὸς μετὰ τοῦ υἱ-ὸς οὐχὶ μετὰ τοῦ κα-λὸς.) Ἐν δὲ παροξυτόνοις καὶ προπαροξυτόνοις λέξε-ιν ἡ ὁμοιοκαταληξία ἀρχεται ἀπὸ τοῦ τονιζομένου φωνήεντος (οἶον πλ-ά-σμα, χ-ά-σμα, γ-έ-ρον-τα, φ-έ-ρον-τα). Πᾶσα ἄλλη χρῆσις τῆς ὁμοιοκαταληξίης εἶναι ξενικὴ, καὶ ἀποδεικνύει ἀμέλειαν ἢ ἀδυναμίαν, ἀμφοτέρω ἀπαράδεκτα εἰς τὴν ποίησιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦ. Ε.

Περὶ Στίχων Δακτυλικῶν (= υ υ).

§ 1. Οἱ δακτυλικοὶ στίχοι, μετρούμενοι κατὰ μονοποδίαν, προβαίνουσιν ἀπὸ μονομέτρου μέχρις ἑξαμέτρου.

§ 2. Ἐπισημειώτως πάντων εἶναι ὁ ἑξάμετρος, ὁ λεγόμενος καὶ ἡρωϊκός, διότι δι' αὐτοῦ ἔφαλλον τὰς πράξεις τῶν ἡρώων ὁ Ὀμηρὸς καὶ οἱ λοιποὶ ἐποιοί.

§ 3. Ὁ ἑξάμετρος δακτυλικὸς ἔχει ἑξὺς μέτρα ἢ πρῶτος, καὶ εἶναι κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν ἑρμηνείαν, διότι ὁ τελευταῖος αὐτοῦ ποῦς εἶναι ἀντὶ δακτύλου (— υ) τροχέος (— υ), ἢ, διὰ τὸ ἀδιάφορον τῆς τελευταίας συλλαβῆς, σπονδαῖος — υ. Ὁ προτελευταῖος ποῦς εἶναι σχεδὸν ἀπαραιτήτως δάκτυλος, οἱ δὲ λοιποὶ ἀδιαφορῶς ἢ δάκτυλοι ἢ σπονδαῖοι. Ὁ τύπος ἐπομένως αὐτοῦ εἶναι.

— υ | — υ | — υ | — υ | — υ υ | — υ
οἶον,

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πρὸς ἑλντροπον, ὃς μάλα πολλ-

[Ἄλ. (Ὀμ. Ὀδυσ. Α, 1.).

Οὐλομένην, ἣ μὲν ἔχαιτο, ἄλγε' ἔθηκε

[Ὀμηρ. Ἰλ. Α. 2.).

§ 4. Κατ' ἐξαίρεσιν ὁμῶς τινές, στίχοι εὐρηγται ἔχοντες σπονδαῖον καὶ κατὰ τὸν ἑ. ποδὶ, καὶ οἱ τοιοῦτοι ὀνομάζονται σπονδειακοὶ ἢ σπονδειάζοντες· οἷον,

Οὐ γάρ|πω σαρ|χί οἰσ|ὶ οἶ|ς νοο|, | Ἀτρεΐ|δαο.

[Ἰλ. Β. 192)

καὶ

Τῷ δ' ἐν| Μισσῇ|νῃ ξυ|λ|β|η|τ|α|λ|λ|η|λοι|ν.

(Οδ. Φ, 15.)

§ 5. Ἐν τῷ μέτῳ τούτῳ ἡ ἀντὶ συλλαβὴ οὐδέποτε λύεται εἰς δύο βραχεῖαι, ἀπὸ τὸν ἀντιπλοῦ δὲν ἀντικαθίστι προγελευσάμενος, ἢ τὸν σπονδεῖον ἀνάπαιστος. Ἄν δὲ πρὸς στίχοι εὐεῖδσι τὸν προγελευσματικὸν ἀντὶ τοῦ σκευλοῦ ἔχοντες, τούτου αἰτία εἶναι ἡ συνίησις· οἷον,

Ἐκ δέ| στέατος ἐνείκε μέ|γαν τροχόν| ἐνδὸν ἐ|οντος.

(Οδυσ. Φ, 178.)

§. 6. Εἰς τινὰς στίχους ἀπεντῶνται παρεκτροπικαὶ τιναὶ τῶν κανόνων, χωλότητες ὀνομαζόμεναι, ἃς χαρακτηρίζομεν ὡς στιχουργικὰς ἐλευθερίας, ἵνα μὴ τὰς ὀνομάσωμεν ἐλαττώματα. Οἱ τοιαύτας περιέχοντες στίχοι εἰσὶ τριῶν εἰδῶν·

α.) Οἱ ἀκέφαλοι, οἱ ἀρχόμενοι διὰ βραχείας συλλαβῆς ἀπὸ ἀναπαιστού, ἢ ἀπὸ ἰάμβου ἢ τριδράχμου. Εἰς τὰς δύο τελευταίας ὁμῶς ταύτας περιπτώσεις ἢ ἰσχυρὰ

ἄρσις τῆς ἐνάρξεως τοῦ στίχου ἐκτείνουσα τὴν πρώτην συλλαβήν, ἀποτελεῖ τὸν πόδα σχεδὸν σπονδαῖον ἢ δάκτυλον. οἶον.

Νέα μέν|τοι κατέ|αξε Πο|σειδά|ων ἐνο|σχ|θων (Ὀδ. Ζ, 283),
ὅπου ὁμῶς διὰ συνιζήσεως ὁ πρῶτος ποὺς γίνεται καθα-
ρὸς σπονδαῖος· καὶ

Ἐπει|δὴ νῆ|ας τε καί| Ἑλλ|γ|σ|πόντον ἱ|κόντο (Ἰλ. Ψ, 2.)
καὶ

Ἐπι|π|νω, βε|β|ητο βο|ός· ἐνεί|δο (Ὀδ. Α, 523).

β'. Οἱ λ α γ α ρ ο ι (ἡ μεσοκλαστοί, ὑποκρίλοι, καὶ-
λοι, ἀρητοί· ἴ, οἱ ἔχοντες ἐν τῷ μεσῷ τροχαῖον ἢ
τρίβραχυν ἀντι δακτύλου, ἢ ἰσμέον ἀντὶ σπονδαίου. οἶον,

Νέστυρα| ὅ· οὐκ εἰλ|έντα χ|η πῖν νι|ά περ| ἔμ|πης.
[Ἰλ. Ε, 1].

Βῆν εἴ| Αἰ|λου λ|υτα| δώμα|τα| τὸν δ' ἐκί|χανον.
[Ὀδ. Κ. 60].

Ἄφ' ὅχ|ε|α τρυ|πε|ο· ὅσ|ροντο γάρ| ἀλ|γεα| θυμῶ,
[Ἰλ. Σ. 224].

Ἐν γένει δ' ἐπικρατεῖ τις ἐλευθερία κατὰ τὸν δ'. πόδα,
καθ' ἣν παραμελεῖται ἡ βράχυνσις τοῦ ἐν θέσει μακροῦ
φωνήεντος πρὸ φωνήεντος οἶον,

Τῷ μῆ|μοι πατέ|ρας ποθ' ὁ|μεί|ῃ ἐν|λεο| τιμῇ.

Ἐν δὲ τῷ γ'. ποδὶ μόνον ὡς πρὸς τὸ μόριον ἢ' συμ-
βαίνει τοῦτο· οἶον,

ἦ νῦν| δηθὺ| νοστ' ἦ| ὕστερον| αὔθις ἰόντα. (Ἰλ. Α'.)

γ'.) Οἱ μ ε ἰ ο υ ρ ο ι, οἱ ἔχοντες τὸν τελευταῖον πόδα
πυρρίχιον· οἶον,

Τρῶες δ'| ἐρρί|γησαν ὅ|πως ἴδον| αἰολον| ὄριν.

(Ἰλ. Μ, 208.)

§. 7. Ἐν τῷ ἑξαμέτρῳ ἡ τομὴ (Δ', § 5) γίνεται

α.) Ἐν τῷ τρίτῳ ποδί.

1) ἡ μετὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν, καὶ λέγεται π ε ν-
θ ἡ μ ἰ μ ε ρ ῆ ς, διότι ἑκάστος δάκτυλος θεωρεῖται ὡς
συνκείμενος ἐκ δύο ἴσων μερῶν, ἐξ ενός μακροῦ καὶ δύο
βραχέων ἐξισουμένων πρὸς τὸ ἓν μακρόν (— = υυ).
Ἄρα δύο πλήρεις δάκτυλοι ἢ σπονδαῖοι, καὶ ἓν μακρόν
ἀποτελοῦσι πέντε ἡμίση τοῦ δακτύλου. Ἡ πενθημερὴς
τομὴ εἶναι ἡ ἀρίστη καὶ συνηθεστάτη πασῶν. Ταύτης πα-
ράδειγμα:

Ἰλιο|θεν με φέρων || ἄνε|μος Κικο|νεσσι πέ|λασσαν.

(Ὀδ. Ι, 39.)

2) ἡ, ἂν ὁ τρίτος ποὺς ᾖ δάκτυλος μετὰ τὴν δευτέ-
ραν συλλαβὴν, καὶ τότε λέγεται κατ' ἁ τ ρ ῖ τ ο ν τ ρ ο-
χαῖ ο ν, ἡ τ ρ ῖ τ η τ ρ ο χαῖ κ ῆ, διότι τέμνεται τὸν στί-
χον ὅπου αἱ δύο πρώται συλλαβαὶ τοῦ τρίτου ποδὸς ἀπο-
τελοῦσι τροχαῖον. Καὶ αὕτη ἡ τομὴ λίαν συνήθης· οἶον,
Οἶω|νοῖσ' ἰ τε| πᾶσι. | Δι|ὸς δ' ἔτε λείετο| βουλῇ. (Ἰλ. Α, 5).

β'.) Ἡ ἐν τῷ τετάρτῳ ποδί, μετὰ τὴν πρώτην συλ-

λαβὴν, ὅτε λέγεται ἐφ' ἡμιμερῆς, διότι ἀποτελεῖται μετὰ ἐπτά ἡμίσεις πόδας. Συνήθως μετ' αὐτῆς συνυπάρχει δευτερεύουσα τομὴ καὶ ἐν τῷ τρίτῳ ἢ ἐν τῷ δευτέρῳ ποδὶ· οἶον,

Ἐκτωρ| δ' ἀμφιπε|ριστρῶ|φα|| καλ|λίτριχας| ἵππους
[(Ἰλ. Θ, 348).

Αὐτὰρ ἐ|πειδὴ| κυκλοτε|ρές|| μέγα| τοξον ἐ|τεινεν.
[(Ἰλ. Δ, 124).

Ἐνθ' οὐ| δέ||, ξεί|νός περ ἐ|ών|| ἱππ|γλάτα| Τηδεύς.
[(Ἰλ.

γ') Μετὰ τὸν τέταρτον πόδα, βουκολικὴ λεγομένη, σπανία, μάλιστα παρὰ τοῖς ἐποποιῶν, καὶ ἄλλως τε περιέχουσα πάντοτε καὶ τὴν πεντημεθεῖν ἢ τὴν κατὰ τρίτον τροχαῖον οἶον.

Ποντῶ| μὲν το|| πρῶτα| γὰρ ἔσσεται.|| αὐτὰρ ἐ|πειτα
Χέρσῳ| ῥηγνύμε|νον|| με|γά|λα βρέμει||.

§. 8. Εὐχρηστος μεταξὺ τῶν δακτυλικῶν στίχων εἶναι καὶ ὁ πεντάμετρος λεγόμενος, ὅστις σύγκειται ἐξ ἀσυναρτήτως ἀλλεπαλλήλων δύο διμέτρων ὑπερκαταλήκτων. Ἐν αὐτῷ οἱ δύο πρῶτοι πόδες εἰσὶν ἀδιάφορος ἢ δάκτυλοι ἢ σπονδαῖοι, ἢ δὲ μετ' αὐτοὺς συλλαβὴ ἀφεύκτως μακρά, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ τομὴ, οἱ δὲ δύο ἄλλοι πόδες ἀφεύκτως δάκτυλοι, καὶ ἡ μετ' αὐτοὺς συλλαβὴ ἀδιάφορος. Ὡστε ὁ τύπος τοῦ στίχου τοῦτου εἶναι:

- x | - x | - | - u - | - u u | x.

οἶον,

Ἰππόλυτον δ' ἀγνή||πέφνε σα|οφροσύ|νη,
 Ζῆν ἀπό| τῶν ὀλί|γων||μηδέν ἔ|χοντι κα|χόν. (Θεόγν.)

§ 9. Τοῦ πενταμέτρου μόνου οὐδέποτε γίνεται χρήσις εἰς καταρτισμὸν ποιήματος· ἀλλ' εἰς τὸ εἶδος τῆς ποιήσεως τὸ καλούμενον ἐ|λ|ε|γ|ε|ι|α|κ|ὸ|ν, τίθεται ἐν-
 ἀλλαξ εἷς ἐξάμετρος καὶ εἷς πεντάμετρος.

ΣΗΜ. Παρ' ἡμῖν ὁ ἐξάμετρος καὶ ὁ πεντάμετρος δὲν διασώ-
 θησάν. Δυνάμεθα ὅμως να μιμηθῶμεν αὐτοὺς, κατὰ τὸ καθαρὸν
 ἰδίως σχῆμα αὐτῶν, δηλ. σπανίως παρεισάγοντες σπονδαίους
 ἀντὶ δακτύλων οἶον,

Ἰσταται μὲν ὁ ἀνὴρ ὡς κορμὸς ἀκραδάντου
 [πλατάνου,

πλήν ἐπ' αὐτῷ ὡς κισσὸς εὐχάριστος ἔρπ[η
 [γυνή.

§ 10. Ὁ δὲ δίμετρος καταληκτικός λέγεται Ἀδω-
 νειος, — — — — —, καὶ ἦν εὐχρηστος παρὰ λυρικοῖς εἰς
 κατάληξιν στροφῶν.

Περὶ στίχων ἱαμβικῶν (υ —)

§ 1. Οἱ ἱάμβοι μετροῦνται κατὰ διποδίαν, διότι ἐν τοῖς ἱαμβικοῖς στίχοις ἐξ ἐκάστου ζεύγους ποδῶν ὁ εἷς, ὁ δεύτερος ὁ ἐν ἀρτίᾳ χώρᾳ πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ἱάμβος, ὁ δὲ πρῶτος (ὁ ἐν περιττῇ χώρᾳ) δύναται νὰ εἶναι καὶ σπονδαῖος ἔχων δηλ. ἀδιάφορον τὴν πρώτην συλλαβήν), ἢ εἷς τῶν ποδῶν τῶν παραγομένων ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν μακρῶν, τοῦ ἱάμβου ἢ τοῦ σπονδαίου (τρίβραχος, δάκτυλος ἢ ἀνάπαιστος. Παρὰ μεταγενεστέροις δὲ ποιηταῖς ἀναλύεται ἐνίοτε καὶ ὁ δεύτερος ποὺς εἰς τριῶραχυν.

Ὅσῳ πλείονας ὁμῶς ἱάμβους περιέχει ὁ στίχος, τῶσῳ ἐντελέστερος εἶναι, καὶ οἱ ἄλλοι ποδες πρέπει νὰ θεωρῶνται μᾶλλον ὡς ἄδεια ἢ ἐλευθερία στιχουργικῇ, ἐνίοτε ἐξ ἀνάγκης λαμβανομένη, ἕνεκα κυρίων ὀνομάτων καὶ τῶν τοιούτων.

§ 2. Ὁ ἐπισημότερος τῶν ἱαμβικῶν στίχων εἶναι ὁ τρίμετρος ἀχάτ ἀληχτος, οὗ γίνεται ἰδίως χρήσις ἐν τοῖς δραματικοῖς διαλόγοις. Τούτου οἱ ἄρτιοι ποδες εἶναι καθροῖ ἱάμβοι, ὁ δὲ τελευταῖος δύναται νὰ εἶναι καὶ πυρρήχιος, διότι ἡ ληχτικὴ συλλαβὴ εἶναι ὡς πάντοτε, ἀδιάφορος. Οἱ περιττοὶ δὲ ποδες δύνανται νὰ εἶναι καὶ σπονδαῖοι, συνήθως ὅχι ὁ πέμπτος, ἢ ἐνίοτε τριβράχεις, σπανίως δὲ ὁ πρῶτος καὶ τρίτος δάκτυλοι, καὶ ἐτι

σπανιώτερον ὁ πρῶτος ἀνάπαιστος. Παρὰ δὲ τοῖς χωμφοδοποιεῖς ὁ δάκτυλος ἀπαντᾷται ἐν πάσαις ταῖς περιτταῖς χώραις, πλὴν τῆς ἑκτης, καὶ σπανίως ἐν τῇ πέμπτῃ. Προσέτι καὶ ὁ προκελεσματοικὸς ( ) ἐνίοτε ἐν τῇ πρώτῃ χώρᾳ.

§ 3. Ὁ τρίμετρος ἀκατάληκτος ἱαμβρικός τέμνεται (ἤτοι ἔχει ἀναγκαίως λέξιν περατουμένην. Δ, § 5 μετὰ τὴν θέσιν Γ', § 6) ἢ τοῦ τρίτου ἢ τοῦ τετάρτου ποδός. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ τομὴ λέγεται πενθήμερης, καὶ γίνεται ἐπὶ ἀδιαφοροῦ (μακρᾶς ἢ βραχείας, συλλαβῆς, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ λέγεται ἑσθήμερης, καὶ γίνεται μόνον ἐπὶ βραχείας.

Τύπος ἐπομένως τοῦ στίχου τούτου εἶναι (πλὴν τῶν προσημειωθέντων περὶ ἀναλύσεως τῶν μακρῶν):

οἶον,
 — — — — —
 — — — — —

ὦ τέκνα Κάδμου|| τοῦ πάλαι| νέα τροφή.

(Σοφ. Οἶδ. τύρ. 1.)

Πόλις δ' ὁμοῦ| μέν|| θυμια|μάτων γέμει (Αὐτ. 4).

Φθίνουσα μέν| κάλυξιν|| ἐγ|χάρποις χυθονός (Αὐτ. 25).

Τοιαῦτα μέν| τὰ δ' ἐστίν|| ἀμ|φοτέρα μένειν.

(Αἰσχ. Εὐμ. 580).

Ἡ ποσὶν ἀπεί|ρω|| περιβαλοῦσ' ὑφάσματι.

(Εὐρ. Ὀρ. 25).

Νυνὶ δ' ὄρᾱς, | πράττει τὰ || μέγιστ' | ἐν τῇ πολει.

(Ἀριστοφ. Ἐκκλ. 104).

Τὸ πόπανον ὅπως | λαβοῦσα θυῖσω τὰν λεαῖν.

(Αὐτ. Θεσμοφ. 283).

§ 4. Ὁ σατυρικός ποιητὴς Ἰππώναξ ἐν Ὀλυμ. 58.) ἐποίησατο χρήσιν τοῦ ἱαμβικοῦ τρίμετρου μετὰ τινος μεταφύθμισεως, ἀντικαταστήσας δὴλ. ἀντὶ τοῦ τελευταίου ἱάμβου τροχαῖον μετ' ἀδιαφύρου πάντως τῆς τελευταίας). Ἐξ αὐτοῦ ὁ στίχος οὗτος ἐπεκλήθη Ἰππωνιάκτιος· καλεῖται δὲ καὶ γινωλίαμβος, καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ εἶναι :

Ὁ μουσοποιὸς ἐνθάδ' Ἰππώναξ κεῖται

Εἰ μὲν πονηρὸς, μὴ ποτέρ|χεν τῷ τύμβῳ.

(Θεοχρ. Ἐπίγρ. αά.).

§ 5. Μετὰ δὲ τὸν τρίμετρον ἐπισημότατος ἱαμβικός στίχος εἶναι ὁ τετράμετρος καταληκτικός, καὶ τούτου χρήσιν ποιοῦνται οἱ δραματικοὶ ἐν τοῖς διαλόγοις, καὶ μάλιστα αἱ κωμικοί. Οὗτος ἐδέχετο τὸν τρίβραχυν πανταχοῦ, πλὴν τοῦ ἐβδόμου ποδός· σπονδεῖον δὲ καὶ δάκτυλον μόνον ἐν ταῖς περιτταῖς χώραις, ἐπίσης πλὴν τῆς ἐβδόμης· ἐνίοτε καὶ ἀνάπαιστον κατὰ τὴν δευτέραν, τὴν τετάρτην καὶ τὴν ἐβδόμην χώραν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων.

§ 6. Ἡ τομὴ τοῦ τετραμέτρου εἶναι μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν. Ἐνίοτε ὁμῶς παραμελεῖται, καὶ τότε βεβαίως οἱ στίχοι εἰσὶν ἥττον ἀρμονικοί.

Ὁ τύπος ἐπομένως τοῦ στίχου τούτου εἶναι:

— — — — — [— — — — —] — — — — — [— — — — —]

καὶ κατὰ τὰ ἄνω (§ 5) ἐκτεθέντα διάφορα πάθη,

— — — — — [— — — — —] — — — — — [— — — — —]
— — — — — [— — — — —] — — — — — [— — — — —]

οἶον,

ὦ γενικῶτατον κρέας, || ψυχὴν τ' ἀρίστη πάντων,

(Ἀριστοφ. Πλ. 455).

Ἀλλ' ἐκποκίῳ σου τὰς πόκαδους || οὐ ποτε, μά Δία,
[οὐ γ' ἄψει]

οὐδ' ὥς τὸν ἄνδρα τῷ πελέχει || γυνὴ κατεσπόδησε.

§ 7. Παρὰ τοῖς λυρικοῖς εὐχρηστος εἶναι ἐπίσης καὶ ὁ δίμετρος ἱαμβικός, ἢ ἀκατάληκτος, ὁ καὶ Ἀνακρεόντειος ἐπιλεγόμενος, — — — — — [— — — — —], ἢ καταληκτικός — — — — — [— — — — —]. οἶον,

Ἀνασσα συμπαραστάτει,

καὶ σῶζε τὸν σαυτῆς χορόν. Καί

Ὅταν πίνω τὸν οἶνον,

εὐδουσιν αἱ μέριμναι. (Ἀνακρ.)

Ὁ δ' Ἀνακρέων ἐν τισι τῶν ποιημάτων του μεταχειρίζεται εἰς τὴν πρώτην χώραν σταθερῶς ἀνάπαιστον, σπονδειον καὶ τρίβραχυν. οἶον,

Μακαρίζομέν| σε τέττιξ

ὅτι δενδρέων| ἀπ' ἄκρων κτλ.

Προσέτι δ' εὐχρηστός ἐστι καὶ ὁ δίμετρος ὑπερχατάληκτος, — — — — — οἶον,

Γύναιχοῦς ἀντίον σταθένητες.

(Εὐρ. Ὀρ. 1479),

καὶ ὁ τρίμετρος βρυχκατάληκτος

— — — — — οἶον,

Ζυγέντα παῖδ' ὁποῖον ἄδονάν.

καὶ ὁ τρίμετρος καταληκτικός· οἶον,

— — — — —

Στόνῳ βρέμου|σι δ' ἀντίπληγες ἄχταῖ

(Σοφ. Ἀντιγ. 237).

§ 8 Ἐν μέσῳ ἱαμβικοῦ στίχου ἀποφεύγουσιν οἱ δόκιμοι ποιηταὶ τὴν χασμωδίαν, ἥτοι σύγκρουσιν δύο φωνηέντων εἰς δύο διαφόρους λέξεις ἀνηκόντων.

ΣΗΜ. Καὶ τὴν σήμερον περ' ἡμῖν οἱ ἱαμβοὶ μετροῦνται κατὰ διποδίαν· διότι ἐν ἐκάστη διποδίᾳ ἀρκεῖ ὁ εἰς ποῦς νὰ εἶναι ἱαμβος (ἐν τοῖς καταληκτικοῖς ὁ προτελευταῖος ἀναγκαίως), ὁ δ' ἄλλος δύναται νὰ εἶναι καὶ (ἰσομερὴς ὡς ὁ ἀρχαῖος σπονδεῖος) πυρρίχιος, ἢ καὶ τροχαῖος, ἀλλὰ μόνον ὁ πρῶτος ποῦς

ἑκάστης διποδίας, πλὴν τῆς τελευταίας. Καὶ παρ' ἡμῖν ὁ τετράμετρος καταληκτικός· εἶναι ὁ ἐπισημότερος, ἔχων τὸ αὐτὸ σχῆμα καὶ τὴν αὐτὴν τομὴν τοῦ ἀρχαίου. οἶον,

οἶο Ὀλυμπος· κ' ὁ Κίσσαβος τὰ δὺώβουνά
μαλόνουν·.

Γνωστός καὶ ὁ τρίμετρος ἀκχτάληκτος· οἶον,

εἴθε γῆκαντα· καράβια τὰ Ζαγοριανά,
καὶ ὅλοι οἱ ἐλάσσονες, ὡς ὁ δίμετρος καταλ.

σὺ τὴν εἶδες τὴν Ξανθούλαν,
καὶ οἱ λοιποί.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦ. Ζ΄.

Περὶ Στίχων Τροχαϊκῶν (— υ).

§ 1. Καὶ οἱ τροχαῖοι μετροῦνται κατὰ διποδίαν· ὅστι ἐν τοῖς τροχαϊκοῖς στίχοις ἐξ ἐκάστου ζεύγους ποδῶν ὁ εἷς, ὁ πρῶτος, (ὁ ἐν περιττῇ χώρᾳ), πρέπει νὰ εἴναι πάντοτε τροχαῖος, ὁ δὲ δεύτερος, (ὁ ἐν ἀρτίᾳ χώρᾳ), δύναται νὰ εἴναι καὶ σπονδαῖος (ἔχων δηλ. ἀδιάφορον τὴν δευτέραν συλλαβὴν), ἢ εἷς τῶν ποδῶν τῶν παραγομένων ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν μακρῶν τοῦ τροχαίου ἢ τοῦ σπονδαίου, ἢ τοῦ τριδράχμου, δάκτυλος, σπονδαῖος, σπανίως δὲ, ἐκτὸς τούτων, καὶ ἱαμβός.

Παρά δὲ τοῖς νεωτέροις δραματικοῖς διαλύεται καὶ τοῦ πρώτου (τοῦ ἐν τῇ περιττῇ χώρᾳ) τροχαίου ἢ μακρὰ, καὶ σπανίως, παρὰ τισι μάλιστα τῶν κωμικῶν, ἀντὶ τοῦ τροχαίου ἢ τοῦ τριδράχμου τίθεται δάκτυλος.

§ 2. Ὁ ἐπίσημότερος τροχαϊκὸς στίχος εἶναι ὁ τετράμετρος καταληκτικός, εὐχρηστος ἐν ἐν δραματικοῖς διαλογοῖς καὶ λυρικοῖς ποιήμασι. Τούτου ὁ ἑβδόμος ποὺς εἶναι καθαρὸς τροχαῖος, ἢ δὲ τελευταία συλλαβὴ ἀδιάφορος.

§ 3. Ὁ στίχος οὗτος τέμνεται μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν· καὶ οἱ μὲν τραγικοὶ τηροῦσιν ἀκριβῶς τὴν τομὴν ταύτην, οἱ δὲ κωμικοὶ πολλάκις τὴν παραμε-

λουσιν· ὥστε ὁ τύπος τοῦ τροχαϊκοῦ καταληκτικοῦ
τετραμέτρου εἶναι·

καὶ μετὰ τῶν ἀλλοιώσεων ὧν ἐστὶ δεκτικὸς

οἶον

ὦ σοφώτατοι γεωργοί, || τὰμὰ δὴ ξυνίετε.
[Ἀριστοφ. Εἰρ. 603.]

Μενέλεων δ'οὐ | τάρβος ἡμῖν | ἀνιμᾶσθαι εἴσω ξίφους
Αἰσχ. Ἀγ. 16.)

Ἀλλὰ μεταβούλευσόμεσθα || τούτο δ'οὐ καλῶς λέγεται
(Εὐρ. Ὀρέστ. 1557.)

Σύγγονόν τ' ἐμὴν Πυλάδην τε || τῶν τάδε ξυνδρῶν-
τά μοι (Αὐτ. 1535.)

§ 4. Ὁ τετράμετρος τροχαϊκὸς καταληκτικὸς μετα-
βάλλεται εἰς χωλὸν ἢ ἱππωνάκτειον, ὅταν ὁ
προτελευταῖος αὐτοῦ ποῦς ἀντὶ τροχαίου εἶναι σπονδαῖος.

οἶον,

Μητροτίμω | δ'εὐτέ με χρῆ || τῷ σκότῳ διακίεσθαι
(Ἡφαιστ. σ. 19.)

Τοῦ στίχου τούτου χρῆσις ἐγένετο ὑπὸ σατυρικῶν
καὶ κωμικῶν ποιητῶν.

§ 5. Ἐπίσημος εἶναι καὶ ὁ ἀκατάληκτος τετράμετρος τροχαϊκός, ἔχων καὶ αὐτὸς τὸν προτελευταῖον πόδα πάντοτε τροχαῖον, τὴν δὲ τελευταίαν συλλαβὴν ἀδιάφορον.

— — — — — σ | — — — — — σ || — — — — — σ | — — — — — σ
οἶον,

Κλυθὶ μὲν γέροντος εὐέθειρα χρυσόπεπλε κούρα
(Ἡφαιστ. σ. 49).

§ 6 Οἱ δὲ λυρικοὶ καὶ βραχυτέρων τροχαϊκῶν στίχων ἐποιοῦντο χρήσιν, ἀκολουθοῦντες καὶ ἐν αὐτοῖς τοὺς προεκτεθέντας κανόνας. Τοιοῦτοι δὲ εἰσιν :

1) Ὁ δίμετρος βραγυκατάληκτος, ἐπιλεγόμενος
ὑπερκατάληκτος, — — — — — σ | — — — — — σ, οἶον,

Χρήματι γελῶν.

2) Ὁ δίμετρος ἀκατάληκτος, — — — — — σ | — — — — — σ, οἶον,

Ὁ πρόμαντις|ὦν ἔμελλεν (Εὐρ. Ὀρ. 4434.)

3) Ὁ δίμετρος καταληκτικός — — — — — σ | — — — — — σ, οἶον,

Μᾶτερ αἰσχύ|νας ἐμᾶς (Σοφ. Αἴ. 474).

Κράτα φόνιον|ὄλεσιθῆρος (Εὐρ. Φοίν. 688).

4) Ὁ δίμετρος ὑπερκατάληκτος,

— — — — — σ | — — — — — σ | — — — — — σ,
οἶον,

Ἄς ἐγῆμ'|ὁ τοξότης Πάρις (Εὐρ. Ὀρ. 1419).

3) Ὁ τρίμετρος βραχυκατάληκτος,

— — — — —

οἶον,

Ὡ τέκνον τέκνον τάλαινας|ματρός (Εὐρ. Ἑκ. 692).

6) Ὁ τρίμετρος καταληκτικός,

— — — — —

οἶον,

Τῶν δὲ μελλόντων τετύφλων|ταί φράδαι

(Πίνδ. Ὀλ. 1Β', 43).

7) Ὁ τρίμετρος ἀκατάληκτος,

— — — — —

οἶον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Χρημάτων νῦν|ἐνδοθεν καί|μῆθεν οὕτως

(Ἀριστοφ. Λυσ. 4797)

8) Ὁ τρίμετρος ὑπερκατάληκτος,

— — — — —

οἶον

Μῆ προτιμή|σης ματαίων|τῶν δ' ὑλαγμά|των

(Αἰσχ. Ἀγ. 4684).

9) Ὁ τετράμετρος βραχυκατάληκτος,

— — — — —

οἶον.

Οὐδ' Ἀμειψί|αν ὁράτε|πτωχόν ὄντ' ἐφ' ἡμῖν

(Ἡφαιστ. σελ. 49).

§ 7. Εἰς τοὺς τροχαίκοις στίχους οἱ δραματικοὶ ἰδίως ποιηταὶ ἀποφεύγουσιν ἐπιμελῶς τὴν χασμωδίαν.

ΣΗΜ. Καὶ παρ' ἡμῖν σήμερον οἱ τροχαῖκοι στίχοι μετροῦνται κατὰ διποδίαν, δεχόμενοι εἰς μίαν τῶν δύο χωρῶν καὶ τὸν πυρρίχιον καὶ αὐτὸν τὸν ἱαμβον, πλὴν τῆς προτελευταίας τῶν καταληκτικῶν, ἔχουσι τὴν αὐτὴν τομὴν ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι, καὶ χωροῦσιν ἀπὸ διμέτρου μέχρι τετραμέτρου, οἷον,

Πόσον μὲ ἀρέσει) δίμ. βραχυκατάλ.
ἢ λεπτή σου μέση)

Σ τὸ Βουνὸ ἐγὼ κ' ὁ ἄρως, δίμ. ακατάλ.

Κ' ἡ ἀγάπη μου μάτην, δίμ. καταλ.

Ἐπρασίνισαν τὰ δάσκηλα λουδοῖζον τὰ βουνά.

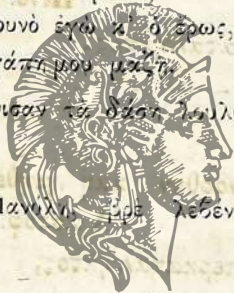
τετραμ. ακατάλ.

Βρέ Μανόλη, βρέ λεβεντή, βρέ καλὸ παιδί.

[τρίμ. ὑπερχατ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦ. Β.

Περὶ στίχων Ἀναπαιστικῶν υ.υ —

§ 4. Καὶ οἱ ἀναπαιστικοὶ στίχοι κατὰ διποδίαν μετροῦνται· διότι δέχονται μὲν πλήν τοῦ ἀναπαίστου καὶ σπονδεῖον, μάλιστα παρὰ τοῖς τραγικοῖς, (συναίρεσει τῶν δύο βραχειῶν εἰς μακράν), καὶ δάκτυλον· συναίρεσει μὲν τῶν βραχειῶν, λύσει δὲ τῆς μακρᾶς, καὶ προκελευσμένον μάλιστα παρὰ κωμικοῖς, λύσει τῆς μακρᾶς, ἀλλὰ πολλάκις ἡ χρῆσις τῶν πηχῶν τούτων δὲν εἶναι ἀναγκαῖα, καὶ ἐξαιρεταὶ ἐκ τῆς θέσεως ἣν κατέχουσιν ἐν τῷ στίχῳ ὡς πρὸς τοὺς ἀναπαίστους αὐτοῦ. Οὕτω:

α.) Πρὸ ἀναπαίστου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τίθῃται δάκτυλος, διότι παρεμπίπτουσι πολλαὶ βραχεῖαι, καταστρέφουσαι τὸν ῥυθμὸν (— υ υ υ υ —). Οἱ κωμικοὶ ὁμῶς ἐνίοτε ἀθετοῦσι τὸν κανόνα τούτον· οἷον,

Καὶ μῦρον ἐπιχεῖς; ὡς ἦν τι πεσών, (Ἀρισ. Εἰρ. 169).
Καὶ μάλιστα ὅταν τομὴ παρεμπίπτῃ μεταξύ τῶν δύο ποδῶν· οἷον,

Αὐτὸν δῆσας, ὦ μιαιώτατε, || τί ποιεῖς; οὐ μὴ κατὰ-
θήσει; (Ἀριστ.),

ὅτε καὶ οἱ τραγικοὶ αὐτοὶ προτάττουσι δάκτυλον ἀναπαίστου· οἶον,

Θάρσει Παλλάδος|| ὅσ' ἄν ᾗξεις. (Εὐρ. Ἡλ. 4439)

* Ἄλλως ὁ δάκτυλος ἐπιτρέπεται εἰς πᾶσαν ἄλλην χώραν, πλὴν τῆς προτελευταίας ἐν καταληκτικοῖς.

β.) Ἐπὶ στίχων καταληκτικῶν ὁ προτελευταῖος ποὺς πρέπει νὰ εἶναι ἀφεύκτως ἀνάπαιστος, πλὴν ἐν τῷ λεγομένῳ Λακωνικῷ (τετραμέτρῳ), δεχομένῳ εἰς τὴν ἑβδόμην χώραν σπονδεῖον.

γ.) Τοῦ προτελευταίου γίνεται χρῆσις κυρίως μόνον κατὰ τὴν πρώτην χώραν τοῦ στίχου, παρὰ κωμικοῖς ὅμως καὶ πολὺ συνεχέστερον· οἶον,

Προδεδόμεθ' ἀνόςια τ' ἐπαθόμεν.

ὃς γὰρ φίλος ἦν, ὁμοτέρῳ θ' ἡμῖν.

ἐνέμετο πεδία παρ' ἡμῖν (Ἀριστοφ. Ὀρν 320).

§ 2. Τῶν καταληκτικῶν στίχων ἡ τελευταία εἶναι ἀδιάρητος, τῶν δ' ἀκαταλήκτων πάντοτε μακρά, διότι ἄλλως ἐκλείπει ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀναπαίτου.

§ 3. Οἱ ἀναπαιστικοὶ στίχοι χωροῦσιν ἀπὸ μονομέτρου μέχρι τετραμέτρου.

α.) Ὁ ἐλάχιστος εἶναι ὁ μονόμετρος ἀκατάληκτος, ὅστις καὶ ἀναπαιστικῇ βάσει καλεῖται, — — —, καὶ μόνος μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸν δὲν ἐπαναλαμβάνεται στιχηρῶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀλλὰ

προστίθεται συνήθως ως παρατελευταίος εις στροφάς
συνισταμένους εκ διμέτρων.

β'). Ὁ διμετρος καταληκτικός, $\pi - \pi - 1 \cup \cup - \pi$,
ὁ καὶ παροιμιακὸς λεγόμενος, χρησιμεύει καὶ
αὐτὸς συνήθως ὡς τελευταῖος στίχος στροφῆς διμέτρων.

γ'). Ὁ δὲ μέτρος ἀκατάληκτος, $\infty - \infty - | \infty - \infty -$, χρησιμεύει τοῖς λυρικοῖς καὶ τοῖς δραματικοῖς εἰς σύνθεσιν στροφῶν, αἵτινες συνήθως μετὰ τινος τῶν στίχων τούτων ἐπιφέρουσι ἓνα ὀμέτρον κα-
ταληκτικόν, καὶ ἐνίοτε πρὸ αὐτοῦ ἓνα μονόμετρον ἀκα-
τάληκτον. Εἰς τὸν στίχον τοῦτον μετὰ τῇ πρώτῃ διπο-
δίῳ ὑπάρχει συνήθως τομὴ.

δ. Ὁ ἐπισχυμάτωρ τῶν ἀνταρσιακῶν στίχων
εἶναι ὁ πετράθετρος καὶ αὐτὸς ὁ ποιητής,
ὅστις καὶ Ἀριστοφάνειος λέγεται, διότι ὁ Ἀρι-
στοφάνης πολλὴν καὶ ἀξιόλογον ἐποιήσατο αὐτοῦ
χρῆσιν εἰς τὰς παραβάσεις, ἥ μακρὰς περιχοπὰς,
δι' ὧν ὁ κωμικὸς χορὸς ἀπετείνετο πρὸς τοὺς θεα-
τάς. Τομὴν ἔχει μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν. Ὁ δὲ
τύπος αὐτοῦ εἶναι:

$\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

οὐδὲν,

Ἰὲ μέν τις ἀνὴρ | τῶν ἀρχαίων || κωμῶδοδιδά|σκαλος

Γῆμας (Ἀριστοφ. Ἰπ. 506).

§ 4. Ὁ καταληκτικὸς τετράμετρος, ἔχων εἰς -

προτελευταίαν χώραν σπονδεῖον ἀντὶ ἀναπαίστου, ἐλέγετο *Α α κ ω ν ι κ ὸ ς*, διότι χρήσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐν ταῖς πολεμιστηρίαις ὕμνοις τῶν Σπαρτιατῶν. Ἐνίοτε δ' ἐποιοῦντό καὶ αὐτοῦ χρήσιν οἱ κωμικοί. Εἶναι δὲ ὁ τύπος αὐτοῦ :

σ - σ - | σ - σ - || - σ - σ | - - σ
οῖον,

Ἄγετ' ὦ Σπάρταξ | ἔνοπλοι κοῦροι, | ποτὶ τάν "Α-

[ρεος κίνασιν.

ΣΗΜ. Τῶν ἀναπαίστων γίνεσθαι καὶ πρὸ ἡμῖν χρήσις, ἰδίως τῶν βραχυτέρων στίχων, μετρούμενων ὁμῶς κατὰ μονοποδίαν, διότι εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς τελευταίας ὅταν εἰσέλθῃ (καταληκτικοί) πρέπει ἀναγκαστικῶς νὰ ἔχωσιν ἀναπαίστους ὡς,

Τὰ τραγούδια σου τὰ λέγεις ὅλα. Τρίμ. ὑπερκ.

Ἐνίοτε δὲ εἰς τὴν πρώτην χώραν δύνανται νὰ δεχθῶσι καὶ ἱμβρον, οῖον,

Μονάχος ὁ ψάλλτης πηγαίνει γυρνᾷ.

Καὶ τὸν Ἀριστοφάνειον δὲ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν οῖον·

"Οτ' αἱ Μοῦσ' ἐσιώπων, καὶ νῦξ δουλικὴ εἰς τὴν γῆν τῆς

[Ἑλλάδος ἠπλοῦτο.

ΚΕΦ Θ.

Περὶ Λυρικῶν ποδῶν

§ 1. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντα μέτρα εἰσὶ τὰ συνεχῶς ἀπαντῶμενα ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν ἐπικῶν, καὶ ἐν τοῖς διαλόγοις τῶν δραματικῶν ποιητῶν, καὶ ἐν γένει εἰς τὰ εἶδη ἐκεῖνα τῆς ποιήσεως, ὅσα κυρίως ἦσαν προωρισμένα εἰς ἀπαγγελίαν, ὀλίγον ἢ καὶ οὐδόλως ὑποβοηθούμενα ὑπὸ τῆς μουσικῆς, καὶ ἐπομένως ἔπρεπε τὸ πλεῖστον καὶ οὐσιωδέστατον τῆς ἀρμονίας νὰ φέρωσιν ἐν ἑαυτοῖς. Ὅσα ὁμως ποιήματα συντίθεντο κυρίως ὅπως ᾄδωνται, ἐκείνα μέγα μέρος τῆς ἀρμονίας αὐτῶν ἔδεινόντο ἐκ τῆς συνοδουούσης αὐτὰ μουσικῆς, καὶ ἐκ τῆς ἐνυπαρχούσης εἰς τὴν ᾄδουσαν φωνῇ ἐλευθερίας τοῦ μέχρι τινὸς ἐπιτείνειν ἢ βραχύνειν τὰς συλλαβὰς.

Αἱ τοιαῦται συνθέσεις ἐπομένως ἐποιοῦντο χρῆσιν καὶ ἐτέρων ποδῶν, οἵτινες καθ' ἑαυτοὺς εἶχον ἥττον ἀκριβῆ καὶ αὐστηράν τὴν ἀρμονίαν, δυνάμενοι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀλλοιωθεῖς πολλάκις τῶν ἤδη περιγραφέντων, καὶ πρὸς ἀλλήλους παντοίως περιπλεκόμενοι, κατὰ τὰς ἀξιώσεις τοῦ μέλους, πρὸς οὗ τὴν ἐν μέρει αὐθαίρετον ποικιλίαν ἐκάμπτοντο.

§ 2. Κατ' ἀρχὰς, καὶ ἰδίως παρὰ τοῖς ἱαμβογράφοις, ἡ ἱαμβικὴ διποδία ἦν — — — — —, καὶ ἡ τροχαϊκὴ — — — — —. Εἵτα δέ, μακρυνθέντες οἱ στιχουργοὶ τῆς αὐστηρᾶς ἀκριβείας, παρεδέχθησαν εἰς τὴν πρώτην χώραν τῆς μὲν,

καὶ εἰς τὴν δευτέραν τῆς ἄλλης, καὶ τὸν σπονδεῖον, καὶ ἄλλους τινὰς πόδας, καὶ οἱ τοιοῦτοι σπονδεῖοι ἦσαν κυρίως ἱαμβοὶ ἢ τροχαῖοι, ἐκφωνουμένης τῆς μιᾶς μακρᾶς, τῆς ἐπεχούσης θέσιν βραχείας, καὶ ἀλόγου ὑπὸ τῶν γραμματικῶν κληθείσης, ὀλίγον βραχύτερον τῆς ἄλλης· οὕτως ἡ ἱαμβικὴ διποδία μετεβλήθη εἰς — — —, οἷος εἶναι ὁ ἐπίτριτος γ', καὶ ἡ τροχαϊκὴ εἰς — — —, οἷος ὁ ἐπίτριτος β'.

Ἐπιτείνοντες δ' οἱ στιγουργοὶ τὴν τοιαύτην ἐλευθερίαν ἐν ταῖς λυρिकाῖς συνθέσεσιν, ἐν αἷς ἡ μουσικὴ διώρθου τὸ ἄτακτον τοῦ ῥυθμοῦ.

α.) Ἐδέχθησαν εἰς ἓνα τῶν δύο ποδῶν βραχεῖον, ὅπου κατὰ τὸ ἀκριβὲς σχῆμα τῆς διποδίας ἐπρεπε νὰ εἶναι μακρὰ, καὶ οὕτως ἡ ἱαμβικὴ διποδία (— — —), μετεβλήθη εἰς Χορίαμβον (— — —), εἰς Ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος (— — —), εἰς Παίωνα β'. (— — —), εἰς παίωνα δ'. (— — —), ἡ δὲ τροχαϊκὴ (— — —), εἰς χορίαμβον καὶ αὐτὴ (— — —), εἰς Ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος (— — —), εἰς παίωνα α'. (— — —), εἰς παίωνα γ'. (— — —).

β.) Ἐδέχθησαν εἰς ἓνα τῶν ποδῶν μακράν, ὅπου ἐπρεπε νὰ εἶναι βραχεῖα, καὶ οὕτως ἡ ἱαμβικὴ διποδία (— — —), ἡλλοιώθη εἰς ἐπίτριτον α'. (— — —), καὶ ἡ τροχαϊκὴ εἰς ἐπίτριτον δ'. (— — —).

γ.) Τὸν (ἄλογον) σπονδεῖον ἀντικατέστησαν δι' ἄλλου ἰσομεροῦς ποδός, τοῦ πυρρίγιου, καὶ ἡ ἱαμβικὴ

διποδία ἡλλοιώθη εἰς Παίωνα δ'. (- υ υ -), καὶ ἡ τροχαϊκὴ εἰς Παίωνα α'. (- υ υ):

δ'.) Ἀντικατέστησαν εἰς ἑκατέραν τῶν διποδιῶν ἀντ' ἑνὸς τῶν ποδῶν, τοῦ μὴ ἀλόγου, τὸν ἀντίθετον, κατ' ἀντιπάθειαν, ὥς λέγουσιν οἱ γραμματικοί, καὶ παρήχθη ὁ ἀντίσπαστος (- - -).

ε'.) Παρημέλησαν τὸν περὶ ἀλόγου ποδὸς κανόνα, καθ' ὃν δηλ. πρέπει νὰ εἶναι ὁ πρῶτος τῆς ἱαμβικῆς καὶ ὁ δεύτερος τῆς τροχαϊκῆς διποδίας.

§ 3. Οἱ πόδες οὗτοι σπανίως λαμβάνονται μόνοι καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐν στιχηραῖς συνθέσεσιν, ἀλλ' ἐπιμίγνυνται ὥς ἐπὶ πρὸ πολὺ μετὰ τῶν ποδῶν, ὧν εἰσι συγγενεῖς καὶ ἡλλοιώσεις. Τῶν δὲ μετρικῶν ἄλλοι ἄλλως διαίρουσι καὶ ὀνομάζουσι τοὺς τοιοῦτους ἐξ αὐτῶν ἀναγεμιστῶς συντεθημένους στίχους.

ΚΕΦ Ι.

Περὶ Λυρικῶν στίχων ἀσυναρτήτων.

§ 1. Οἱ λυρικοὶ στίχοι, ὧν ὁ ἀληθὴς καὶ μόνος προορισμὸς ἦτον νὰ ᾄδωνται, ἐδανείζοντο τὸ κυριώτερον μέρος τῆς ἁρμονίας αὐτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ᾄσματος, καὶ τοῦ ποικιλοτονου ἤχου τῆς λύρας, ἣν ἠκολούθουν διὸ καὶ ἐποιοῦντο μετὰ πολλῆς, καὶ σχεδὸν ἀκανονίστου, ἐλευθερίας χρήσιν τῶν τε ἀτελεστερῶν ποδῶν καὶ διποδιῶν, περὶ ὧν διελέγομεν (Θ' § 2), καὶ τῶν διαφόρων μέτρων ἀναρτί καὶ ἀσυναρτήτως, ὥς λέγουσιν οἱ γραμματικοί. Τὰ τοιαῦτα ᾄσματα, ἐν τῷ ἀνελευτέρῳ αὐτῶν σχήματι, ὀνόμαται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἑρρυθμὸς τις πρὸς λόγον μᾶλλον ἢ ὡς τακτικὴ στιχουργία, ὅποια, φερόμενα εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ποιήσει τὰ ὑποπάρια.

§ 2. Ἀσυναρτήτους κυρίως καλοῦσιν οἱ γραμματικοὶ τοὺς στίχους ἐκείνους, οἵτινες περιλαμβάνουσι διάφορα μέτρα, μὴ ὄντα εἰς ἄμεσον συγγένειαν ἢ σχέσιν πρὸς ἄλληλα. Προσπαθοῦντες δὲ νὰ ὑπαγάγωσιν εἰς τινα τάξιν τὴν ἀταξίαν, καὶ παρατηροῦντες ὅτι εἰς στίχους τινάς, ἢ μᾶλλον μετρικὰς περιόδους, ἐνίοτε εἰς ἀλλεπαλλήλους ὁμοίους πόδας προτίθενται ἢ ἐπιτίθενται πόδες ἀνόμοιοι πρὸς αὐτοὺς, διεκρίνον τοὺς τοιοῦτους πόδας εἰς τὰς ἀκολουθοῦς τρεῖς κατηγορίας.

α.) Εἰς Βάσιν, ἣν χαρακτηρίζουσι διὰ τοῦ σημείου X, καὶ ἣτις ἐστὶ τροχάιος (X) προηγούμενος τῶν ἀπ' ἄρσεως ἀρχομένων ποδῶν οἷον δακτύλων, χοριάμβων κτλ. ὥς, X | - - - | - - - . Πολλάκις ὁ τροχάιος οὗτος ἀναλύεται εἰς τρίβραχυν, ἢ ἀντικαθίσταται διὰ σπονδείου ἢ καὶ δακτύλου. Ἡ βάσις δὲ τίθεται καὶ διπλῇ, καὶ τότε ὁ δεύτερος τροχάιος μόνον ὑπὸ σπονδείου ἀντικαθίσταται. ὥς,

X X | - - - | - - - .

β.) Εἰς Ἀνάκρουσιν, ἣτις εἶναι συλλαβὴ (ἀδιάφορος) ἢ ἱάμβος, προταπτόμενος ὅτε μὲν τῆς σειρᾶς τῶν ὁμοίων ποδῶν, ὅτε δὲ τῆς τροχαίης βάσεως.

γ.) Εἰς Ἐξαδάσιον, ἣτις εἶναι τροχάιος ἢ τροχαῖος μετ' ἀδιαφόρου τῆς τελευταίας, ἢ προστιθέμενός μετὰ τὴν σειρὰν τῶν ἀσυναρτήτων πρὸς αὐτοὺς ποδῶν.

§ 3. Μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἐν τοῖς στίχοις ἀσυναρτήτως συναναμεμιγμένων ποδῶν συνεχέστατα ἀπαντῶνται οἱ δάκτυλοι συνδεδεμένοι μετὰ τροχαίων. Οἱ ποιοῦτοι δάκτυλοι λέγονται λογασιδικοὶ (καὶ ἄλογοι), καὶ αὐτῶν οὔτε ἡ μακρὰ ποτὲ λύεται εἰς δύο βραχείας, οὔτε, ἡ καὶ λίαν σπανίως, αἱ δύο βραχεῖαι συναيروῦνται εἰς μακράν. Τῶν μετ' αὐτῶν συνημμένων τροχαίων ὁμως ἡ μακρὰ δύναται νὰ λυθῇ, ἀλλ' ἀδιάφορος δὲν ἐγγχωρεῖ ἐν αὐτοῖς, εἰμὴ κατὰ τὴν ληκτικὴν συλλαβὴν. διὰ τοῦτο καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ μετρῶνται κατὰ διποδίαν.

§ 4. Οἱ δ' ἐκ λογασιδικῶν δακτύλων συγχαίμενοι στί-

Καὶ τίς ἐπ' ἐσχατιᾶσιν οἰκεῖς ;

Ἔλθ' ἐπὶ|κουρος ἐ|μοῖς φί|λοισι| πάντως.

(Eür. Ὀρεστ. 1303).

§ 6. Τοῦ λογαριοδικοῦ στίχου δύναται νὰ προηγη-
ται Ἀνάκρουσις (συλλαβὴ ἢ ἱαμβός) ἢ καὶ Βάσις (τρο-
χαῖος ἢ τροχαϊκὴ διποδιά). Οἱ γραμματικοὶ λέγουσιν
ὅτι, Βάσιν ἔχων λογαριοδικὸς δακτυλικὸς περιλαμβά-
νει ἓνα μόνον δάκτυλον· ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ἀπλοῦστε-
ρον μετροῦνται ὡς ἀσυνάρτητοι ἱαμβοὶ τρο-

χαῖτον οἶον,

— — — — — ο Σαπφικός,
μᾶλλον: — — — — — .)

§ 7. Καὶ οἱ ἀνάπαιστοι γίνονται ἐν ταῖς λυρिकाῖς συνθέσεσι λογαοιδικοί, προσλήψει ἰάμβων εἰς διάφορον ἀριθμόν. Καὶ τῶν στίχων δὲ τούτων οἱ πόδες δὲν χωροῦσι πέραν τῶν ἑξ. Τοιοῦτος ὁ Ἀλκαίκοις ἐν δεκάσύλλαβος:

— — — — — οἶον,

Οὐ χρὴ κακοῖσιν θυμὸν ἐπιτρέπειν,
καὶ ὁ λεγόμενος ἐλεγίμβρος:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

οἶον, Πρῶτον μὲν εὐβούλον|| θέλει οὐρανίαν

Ἥραιστ. σ. 54.).

Ἐπισημότερος δὲ εἶναι ὁ πεντάμετρος λογαοδικὸς ἀνάπαιστος, δεχόμενος τὸν πρῶτον πόδα καὶ σπονδεῖον ἢ ἰάμβον, τοὺς τρεῖς ἄλλους ἀναπαιστούς, καὶ τὸν ἔσχατον Βακχεῖον ὥς,

— — — — — οἶον,

Νυμφᾶν| σὺ μὲν Ἀσπερίαν| ὑφ' ἁμαξάν ἤδη

Οὗτος δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄλλως ὥς ἐκ Κρητικῶν συγχείμενος,

§ 8. Καὶ ἀσυναρτήτως δὲ συνάπτονται οἱ ἀνάπαιστοι μετὰ τροχαίων ὥς

οἶον, - - - | - - - | - - - -

Θύγατερ| Διὸς εὐ|ῶπα πέμ|φον (Σοφ. Οἰδ. Τύρ. 459).

Ἡ ἔπονται ἀνά|παιστοι ἰάμ|βοις· ὥς,

οἶον, - - - || - - - | - - - | - - -

Ἰγί|ων|| καμ|άτων| παρέ|χου|σι (Σοφ. Οἰδ. Τύρ. 482).

§ 9. Καὶ οἱ ἰάμβοι δὲ μετὰ τῶν τροχαίων συν-
δέονται ἀσυναρτήτως ἐν λυρικοῖς στίχοις, οἵτινες
τότε λέγονται καὶ περιοδικοί· ὥς,

α.) Ὁ λεγόμενος Φέρ|ων ἀτ|εῖος· - - - || - - - -

οἶον,

Ἐλ|δεαι φέ|λον ἡτ|έρ

β.) Ὁ λεγόμενος Ἰλ|υχ|ῶν εἰ|ος·

οἶον,

Πόν|του θινός ἐφ|ημεν|αι (Σοφ. Φιλοκτ. 4454.)

γ.) Ὁ Ἰπ|πων ἀτ|εῖος· - - - || - - - | - - -

οἶον,

Ὀμ|μασι δνο|φεράς καλύ|πτρας· Αἰσχ. Χοηφ. 811.

δ.) Ὁ Φα|λαί|κειος ἐν|δε|χα σύ|λλαβος·

- - - | - - - | - - - -

οἶον,

Αἶ|τε ναί|ετε καλλί|πῳλον ἐδ|ραν Πίν|δοι· Ὀλ. 1Δ.

ε.) Ὁ Σα|πφ|ιχός ἐν|δε|χα σύ|λλαβος·

- - - | - - - || - - - | - - -

οἶον,

Ποί|κιλ|όθρον·| ἀθ|ά|νατ' Ἀφ|ροδί|τα Σαφρ.

ζ'. Ὁ Πριάπειος, συγχείμενος ἐκ δύο Γλυκωνείων, ἐνὸς ἀκαταλήκτου καὶ ἐνὸς καταληκτικοῦ ἢ Φερεκρατείου.

— — — — —

οἶον,

Ὡ φίλων μὲν ἀμόραχον, | προσκυνῶν δὲ σέλινα
(Φερεκρ. Ἀπόσπ.)

ζ'. Ὁ ἐξ ἱαμβικοῦ διμέτρου ἀκαταλήκτου, καὶ τροχαϊκοῦ διμέτρου βραχυκαταλήκτου.

— — — — —

οἶον,

Ἐφ' ἡ νύχ' ἱππότης | ἐξέλαμψεν | ἀστήρ.

η'. Ὁ ἐκ διμέτρου ἱαμβικοῦ ἀκαταλήκτου, καὶ διμέτρου τροχαϊκοῦ καταληκτικοῦ.

— — — — —

οἶον,

Δήμητρος ἀγνῆς καὶ κόρης | τῇ πᾶν ἡνυρίν σέβων
Πάριος. σ. 35

ΣΗΜ. Καὶ ἐν τῇ σημερινῇ λυρικῇ στιχογραφίᾳ συνάπτονται πολλάκις ἀσυναρτήτως ἱαμβοὶ μετὰ τροχαίων, ἢ καὶ ἄλλοι πόδες οἶον,

Κ' ἄζυμωτὰ καὶ ἀπλυστὰ καὶ κακὴ καρδίᾳ γιγνέται;

Ὅπου τὸ πρῶτον κῶλον εἶναι ἱαμβικὸν διμέτρον ἀκατάληκτον, τὸ δεύτερον τροχαϊκὸν διμέτρον καταληκτικόν, ὡς ἐν ἡ.

§ 10. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ λυρικοὶ πόδες, οἵτινες, ὡς εἶδομεν, (Θ'. § 2) εἰσὶ κυρίως ἀτελεῖς ἱαμβοτροχαϊκαὶ διποδία, χρησιμεύουσιν εἰς σύνθεσιν στίχων τὸ πλεῖστον ἀσυναρτήτων, ὡς ἔπεται.

Α'. Ὁ χορίαμβος, λαμβανόμενος ἐνίοτε, ἀλλὰ σπανίως, καὶ καθαρὸς. Οὕτως ὁ τρίμετρος :

— — — — —

οἶον,

Εἰ δὲ κυροῖ τις πέλας οἰωνοπόλων (Αἰσχ. Ἰκ. 59).
 Συνήθως δὲ συντίθενται οἱ χορίαμβοι

α.) Μετὰ διποδιῶν τροχαϊκῶν ὥς

— — — — — | — — — — — || — — — — — | — — — — —

Ὡς δὲ σῶφρων ἐστὶ φύσει || σκέψασθ', ἥτις | πρῶτα μὲν
 (Ἀριστοφ. Νεφ. 535).

β.) μετὰ διποδιῶν ἰαμβικῶν. ὥς,

— — — — — | — — — — — || — — — — — | — — — — —

Φρόντιζε δὴ, | καὶ διάθρει || πάντας τρόπους | σεαυτὸν
 (Ἀριστοφ. Νεφ. 683).

γ.) Ἐν ἀντιστίχοις στροφαῖς ἀντικαθίστανται οἱ
 χορίαμβοι ἀντὶ τοιούτων διποδιῶν ὥς ἐν Εὐριπ. Βάκχ.
 ἐν στροφ. (στίχ. 560) . . . Ἐν δ' ἀντιστροφῇ

(στίχ. 579) . . .
 § 11. Οἱ χορίαμβοι χωροῦσιν ἀπὸ μονομέτρου μέ-
 χρι τετραμέτρου· ὅταν δὲ εἶναι καταληκτικοὶ ἔχουσι
 συνηθέστερον τὴν ἑκβάσιν εἰς ἰαμβον, ὅτε καὶ λο-
 γαιοιδοιοὶ λέγονται, ἢ εἰς ἀμφίβραχυν (ἰαμβικὴν
 διποδίαν καταληκτικὴν) ὥς, — — — — — | — — — — — || — — — — — | — — — — —
 ἢ — — — — — | — — — — — || — — — — — | — — — — —.

§ 12. Συνεχῶς τοῦ χοριάμβου προηγεῖται τροχαϊκὴ
 βάσις ἢ ἀπλὴ ἢ διπλὴ ὥς,

× — — — — — | — — — — — | — — — — — | — — — — —

Χρεῖας | ἱσταμένῳ | πῶς ποτε, πῶς | δύσμορος ἀν | τέχει;
 καὶ

× — — — — — | — — — — — | — — — — — | — — — — —

§ 13. Β'.) Ὁ ἀντίσπαστος δέχεται ἐν μὲν τῇ

πρώτη χώρα ἱαμβον ἢ σπονδεῖον ἢ δίβραχυν ἢ καὶ τροχαῖον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καθαρὸν τροχαῖον, $\cup - \cup$.

Συμπλέκεται δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ ἱαμβικῶν διποδιῶν, καὶ καταλήγει, ὅταν μὲν εἶναι βραχυκατάληκτος, εἰς καθαρὸν ἱαμβον, ὅταν δὲ καταληκτικός, εἰς ἀμφίβραχυν ἢ βακχεῖον ($\cup - \cup$).

§ 14. Γ'.) Οἱ Ἰωνικοί, συγγενεῖς, ὡς εἵπομεν, πρὸς τὴν τροχαϊκὴν καὶ τὴν ἱαμβικὴν διποδίαν, συμπλέκονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετ' αὐτῶν, καὶ πρὸ πάντων μετὰ τροχαϊκῆς, καὶ τότε οἱ γραμματικοὶ τοὺς καλοῦσιν ἐπιμίκτους ὡς,

$\cup \cup - - | \cup - \cup \eta \cup - \cup - | \cup \cup - -$

Καὶ προσέτι καὶ αὐτὰς τὰς τροχαϊκὰς διποδίας, ὅταν προηγῇται αὐτῶν πυρρίχιος, θέλουσι νὰ ὀνομάζωσιν ἰωνικούς ἀνακλωμένους, ὡς $\cup \cup - - | \cup - \cup - | \cup \cup$.

Λύουσι δὲ μετὰ πολλῆς ἀδείας τὰς μακρὰς εἰς δύο βραχείας, ἢ συστέλλουσι τὰς δύο βραχείας εἰς μίαν μακράν.

§ 15. Οἱ καταληκτικοὶ Ἰωνικοὶ ἀπ' ἐλάσσονος καταλήγουσιν εἰς ἀνάπαιστον ($\cup \cup - - | \cup \cup -$), οἱ δ' ἀπὸ μείζονος εἰς σπονδεῖον ($- \cup$).

§ 16. Ὁ δίμετρος ἀκατάληκτος ($\cup \cup - - | \cup \cup - -$), ὀνομάζεται Ἀνακρέωντειος, διότι πολλὴν αὐτοῦ ποιεῖται χρῆσιν ὁ Ἀνακρέων ἐν τοῖς ᾠμασιν. Οἱ δὲ γραμματικοὶ καὶ αὐτοὺς τοὺς διμέτρους ἱαμβικούς τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ($\cup - \cup - | \cup - \cup$) προτιμῶσιν Ἰωνικούς νὰ ὀνομάζωσι, διότι μετὰ λυρικῆς ἀδείας αὐτὸς ἐν τῇ διποδίᾳ οὐ μόνον εἰς τὴν πρώτην χώραν δέχεται ἀντὶ τοῦ ἱαμβου σπονδεῖον, καὶ ἀνάπαιστον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν δευτέραν δέχεται δάκτυλον.

§ 17. Ὁ Ἰωνικός χωρεῖ μέχρι τετραμέτρου ἀκαταλήκτου καὶ ὁ μὲν ἀπ' ἐλάσσονος τετράμετρος ἀκαταλήκτικος,

— — — — — | — — — — — | — — — — — | — — — — — ,

καλεῖται Γαλλιαμβικός ἢ Μητρῶακός, διότι οἱ Γάλλοι ἱερεῖς τῆς Κυβέλλης ἐχρῶντο αὐτῷ, ὁ δ' ἀπὸ μείζονος βραχυκατάληκτος,

— — — — — | — — — — — | — — — — — | — — — — — ,

καλεῖται Σωτάδειος, ἐκ Σωτάδου τοῦ σατυρικοῦ ποιητοῦ, ζήσαντος ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου.

§ 18. Καὶ οἱ Παῖωνες δὲ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐλαφραὶ διποδία ἢ ἱαμβικά (ὁ β' καὶ δ', ἢ τροχαϊκά (ὁ α' καὶ γ'), κατὰ τὴν θέσιν τῆς μακρᾶς, ἥτοι ὡς συνδυασμὸς ἱαμβοῦ καὶ τροχαίου μετὰ τοῦ ἰσομεροῦς ἀπονδείου.

§ 19. Ἡ ἔνωσις εἰς μίαν μακρὰν τὴν ὥω-τελευταίων βραχέων τοῦ α' παῖωνος — — — — —, ἢ τῶν δύο πρώτων τοῦ δ' (— — — — —), ἀποτελεῖ τὸν Κρητικὸν (— — — — —), ἢ δὲ τῶν δύο τελευταίων τοῦ δ' (— — — — —), ἢ τῶν δύο μέσων τοῦ δ' (— — — — —), τὸν Βάκχειον (— — — — —), καὶ ἢ τῶν δύο μέσων τοῦ α' (— — — — —), ἢ τῶν δύο πρώτων τοῦ γ' (— — — — —), τὸν Παλιμβάκχιον (— — — — —).

§ 20. Ἐν τῇ λυρικῇ δὲ ποιήσῃ κατεσκευάζοντο στίχοι Παῖωνικοί, δεχόμενοι πάντας τούτους τοὺς πόδας, καὶ χωροῦντες ἀπὸ διμέτρου βραχυκαταλήκτου μέχρι τετραμέτρου ἀκαταλήκτου· ἀλλὰ τινὲς ἐπιτείνουσιν αὐτοὺς καὶ μέχρις ἑξαμέτρων καταλήκτικῶν. Συνήθως ὁμῶς εἰς τὴν τελευταίαν χώραν ἐπροτίμων τὸν Κρητικόν· εἰς δὲ τὰς λοιπὰς,

α.) Ἐνα τῶν Παῖωνικῶν, ἢ ἐνίοτε καὶ ἐμίγνυσον τοῦ

Παίωνας, — — — — — οἶον.

ᾠ. πόλι φιλῆ Κέχροπος| αὐτοφύες| Ἀττική.

(Ἡφαιστ. σ. 42).

ἦ — — — — —

οἶον,

Ἐν ἀγορᾷ|δ' αὖ πλάτανον|εὖ διαφυ|τεύσομεν.

(Ἀριστοφ. Γεωργ.).

β'. Παρενέβαλλον καὶ Κρητικούς· ὥς,

— — — — —

οἶον,

Μῆτε Μοῦ|σας ἀνακα|λεῖν ἑλικο|βοστρύχους.

(Ἀριστοφ. Θεσμοφορ. Πρωτ. Aul. Gell. I, 23).

γ'.) Κατήρτιζον ὅλον τὸν στίχον, ἡ τὰς πλείστας χώ-
ρας αὐτοῦ, ἐκ Κρητικῶν, ὥς

— — — — —

οἶον,

Μᾶτερ ὦ|πότνια,|κλυθε νύμ|σαν ἀβράν. Σιμίας.

καὶ

— — — — —

οἶον,

Δῶκεν αἰχ|μὰν ἐννυά|λιος εὖσκο|πον ἔχειν. (Αὐτ.)

δ'.) Ἡ μετὰ βαλχείων καθαρῶν, ἡ μετὰ τῶν λοι-
πῶν συμπεπλεγμένων· ὥς,

— — — — —

οἶον,

Ἰθάσσαντος|δ' ἐπ' ἔργοις| προπηδῆ|σεται νιν.

(Ἡφαιστ. 44).

καὶ ἐξάμετρον καταληκτικόν,

— — — — —

οἶον,

Ἄκρ' ἐπ' ἄν|θη καθαί|νων, ἃ μὴ|μοι θίγῃς|τῷ κυ

[παι|ρίσκῳ (Αὐτ.).

§ 21. Οἱ δ' ἐπίτριτοι, οἵτινες κυρίως εἰσὶ βαρεῖαι, μετὰ σπονδαίων συνδεδεμένοι ἰαμβικαὶ ἢ τροχαϊκαὶ διποδία, καὶ ὁ δόχμιος, σύνθεσις ἰάμβου καὶ κρητικοῦ, ἢ βακχείου καὶ ἰάμβου, συνδυάζονται μετὰ τῶν ποδῶν τούτων ἐν τῇ συνθέσει ἐλευθέρων λυρικῶν περιόδων ἢ στίχων.

§ 22. Μετὰ τῶν ἀσυναρτήτων στίχων πρέπει νὰ ταχθῇ καὶ ὁ Προσοδιαχὸς, δεχόμενος ἀναμίζεῖν τοὺς ἐξῆς πόδας, ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος (— — —), παῖωνα β'. (— — —), μολοσσὸν (— — —), χορίαμβον (— — —), ἀνάπαιστον (— — —), καὶ δάκτυλον (— — —), καὶ χωρῶν ἀπὸ διμέτρου μέχρι τριμέτρου ὑπερχαταλήκτου. ὥς,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΣΤΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Σοφ. Οἶκ. Ευρ. 160)

§ 23. Ὡς πάλιν ἐξαιρέσις χρὴς (Σοφ. Οἶκ. Ευρ. 160). Ἐν γένει δὲ λέγονται πολυσχημάτιστοι οἱ στίχοι, ἐν οἷς ἢ τῶν ποδῶν ἀκολουθία οὐδένα τηρεῖ κανόνα, αὐτὸ οἱ ἄλλοι πόδες αὐτῶν ἔχουσιν ἐν ταῖς διποδαίαις τὴν συνήθη θέσιν, ἀλλὰ πολλάκις τὴν ἀντίστροφον μάλιστα, ὥς τοῦτο εἶδομεν καὶ ἐν τισι τῶν ἀνωτέρω τύπων. Οἱ τοιοῦτοι στίχοι συνετίθεντο κατὰ τὴν αὐθαίρετον θέλησιν τοῦ ποιητοῦ, ἢ ἀληθέστερον κατὰ τὴν μουσικὴν πρὸς ἣν ἤδοντο. Ἐν πᾶσιν ὁμως, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀτακτοτέροις, ἐπικρατεῖ πάντοτε θεμελιώδης τις ποῦς, μεθ' οὗ οἱ λοιποὶ συναρμολογοῦνται, εἴτε κατὰ συγγένειαν, εἴτε κατ' ἀντιπάθειαν, ἢ εἰς ὃν δύνανται ν' ἀναχθῶσι διὰ τῆς ἐλαστικότητος τοῦ ἀσματικοῦ τόνου, οὕτω κατάρτιζοντες ῥυθμὸν συνεπῆ. Καί τινες μὲν δύνανται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ν' ἀναλυθῶσιν εἰς ἄρμο-

νίαν γνωστῶν στίχων ἐπ' ἄλλων ὅμως ματαιοπονία εἶναι νὰ ζητῇται ὁ ἀκριβὴς στιχηρὸς αὐτῶν τύπος, διότι εἶναι, ὡς ἐρρέθη, μᾶλλον ἐρρυθμοὶ πεξαὶ περίοδοι. Καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὁ μόνος τρόπος τοῦ ἀνευρίσκειν ἐὰν, καὶ ποῦ, τέμνωνται, εἶναι νὰ προσέχωμεν εἰς τὰς χασμωδίας, αἵτινες συνήθως ἐμφαίνουσι τέλος στίχου, ὡς καὶ εἰς τ' ἀντίστοιχα μέρη ἐν ταῖς ἀντιστροφαις (ὅταν τὰ μέλη εἶναι στροφικά) ἂν περατῶνται εἰς τέλος λέξεως, εἰ καὶ ἐνίοτε οἱ λυρικοὶ, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς τακτικὰς στροφάς, οἷον τὰς Σαπφικὰς, περατοῦσι τὸν στίχον καὶ ἐν μέσῳ λέξεως.

ΚΕΦ. ΙΑ.

Περὶ τῶν κατὰ σύστημα Συνθέσεων.

§ 1. Ἐν τῇ ἀφηγηματικῇ ποιήσει, οἷον ἐν τῇ ἐποποιίᾳ, ἐν τοῖς δραματικοῖς διαλογοῖς, καὶ ἀλλαχοῦ, οἱ στίχοι εἰσὶν ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ πάντες κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον μετρούμενοι. Ἐλασσόνων ὅμως ποιημάτων, οἷον, ἐπιγραμμάτων καὶ τῶν τοιούτων, καὶ τῶν πλείστων λυρικῶν, οἱ στίχοι εἰσὶν ἢ ἀνὰ δύο ἢ πλείονες, ἢ καὶ ὅλοι πρὸς ἀλλήλους ἀνόμοιοι.

§ 2. Κατὰ δὲ στίχον εἰσὶ γεγραμμένα τὰ ἐλεγεία, καὶ τὰ πλείστα τῶν ἐπιγραμμάτων, ἔχοντα τὸν πρῶτον στίχον δακτυλικὸν ἐξάμετρον (Ε' § 3, τὸν δὲ δεύτερον πεντάμ. (Ε' § 8). Τὸ μέτρον λέγεται Ἡρωελεγεῖον.

Καὶ ἐν τοῖς λυρικοῖς δὲ ᾠσμασι πολλάκις ἐπιτηδεύονται οἱ ποιηταὶ ἀνὰ δύο συνάπτοντες τοὺς στίχους, ἓνα μακρότερον καὶ ἓνα βραχύτερον, τὸν καταληκτικόν, φέρ' εἰπεῖν, μετὰ τὸν ἀκατάληκτον τοῦ αὐτοῦ

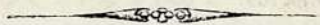
Πρακόφομεν γὰρ οὐδὲν ἀσάμενοι,
 ὦ Βύχχι· φάρμακον δ' ἄριστον
 οἶνον ἐνεικαμένοις μεθύσθην. (Ἄλκ. ἀπ.)

ΣΗΜ. Τὰς τακτικὰς ταύτας στροφὰς δυνάμεθα καὶ σήμερον νὰ μιμηθῶμεν, ὡς τὴν Σαπφικὴν:

Ἦτον, ὅτ' ἐπλάσθη, λευκὸν τὸ ῥόδον·
 πλὴν τὸ ἄσμ' ἀκούσαν τῆς ἀηδόνης,
 τῆς αἰδοῦς τὸ χρῶμα περιεβλήθη
 ἐρυθριάσαν.

§ 5. Ἀντιστροφικὰ δὲ ἦσαν τὰ πλεῖστα τῶν χορικῶν μελῶν, ἃ δηλ. ἔψαλλον οἱ χοροὶ ἐν τοῖς δράμασι. Ταῦτα συνήθως διηροῦντο εἰς στροφὰς ἀνομοίους μὲν πρὸς ἀλλήλας, ἀλλ' ἐχούσας καὶ ἀντιστροφὰς, ὧν ἐκάστη ἦν πρὸς ἐκάστην στροφὴν ὅμοια. Τὴν στροφὴν ἔψαλλεν ὁ εἷς ἡμίχορος, ἤτοι τὸ ἡμῖσι τοῦ δραματικοῦ χοροῦ διηρημένου εἰς δύο, τὴν δ' ἀντιστροφὴν ὁ ἕτερος. Μετὰ στροφὴν δὲ καὶ ἀντιστροφὴν ἐπεφέρετο ἡ ἐπὶ ᾧ δὲ, ἀνομοίως πρὸς ἀμφοτέρους, καὶ ψαλλομένη ὑφ' ὅλου τοῦ χοροῦ ὁμοῦ. Εἰς παράδειγμα ἴδ. Σοφοκλ. Ἀντιγ. στίχ. 100—148· στίχ. 327—370· στίχ. 569—611· στίχ. 761—851· στίχ. 913—946 κτλ. καὶ πάντα τα Εἶδη τοῦ Πινδάρου.

§ 6 Ἐν ἄλλοις δὲ δραματικοῖς χοροῖς εἰσὶν, ὡς ἐρρέθη, πάντες σχεδὸν οἱ στίχοι ἀνομοιοὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἡ ᾧ δὲ ἄστροφος, ὡς ἐν Σοφ. Ἀντ. 1075—1101.

ΚΕΦ ΙΒ'.

Πίναξ Ἀλφαβητικὸς τῶν ἐπωνυμιῶν
τῶν Μέτρων.

Οἱ γραμματικοὶ ἀποδίδουσι διάφορα καὶ ἄλλοι ἄλλα τοῖς διαφόροις μέτροις ὀνόματα, καὶ τὰ μέτρα αὐτὰ διὰ διαφόρου πολλάκις τομῆς παντοίως ποικίλοντες καὶ πολλαπλασιάζοντες, ἐξ οὗ πολλὴ ἐπιγίνεται σύγχυσις τοῖς συμβουλευομένοις τὰ σχόλια αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα σκόπιμον ἐνομίσθη νὰ προσ-
αρτηθῇ ἐνταῦθα πίναξ κατ' ἀλφάβητον, ἐξηγῶν τὰς ἐπωνυμίας ταύτας.

Ἀδάμιος, δακτυλικὸς δίμετρος καταληκτικὸς εἰς δισύλλαβον
— — — | — — —

Αἰολικὸν δακτυλικόν, ἔχει δακτύλ. ὅλους τοὺς πόδας πλὴν τοῦ ἐσχάτου (τροχ. ἢ σπονδ.), καὶ πλὴν τοῦ πρώτου, ἀνθ' οὗ δέχεται πάντας τοὺς δυσὺλλ. ἀδιακρίτως, χωροῦν ἀπὸ τριμ. μέχρις ἑξαμέτρ. — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

Ἀκέφαλος ἑξάμετρος, ὁ ἀρχόμενος ἀπὸ ἀναπλίστου, ἱάμβου ἢ τριβράχους.

Ἀλκαϊκόν· (ἰδ. καὶ Ἐπικαικόν, καὶ Ἀνακρεόντειον γ').

α.) Τὸ ἀσυνάρτητον ἐκ δακτ. ἐφθημιμ. καὶ ἱαμβικοῦ μονομέτρου ὑπερκαταλήκτου — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

β.) Τὸ ἐπικαλούμενον καὶ Ἐλεγίαιμος, ἀσυνάρτητον ἐξ ἱαμβικοῦ πενθημιμεροῦς καὶ δακτυλικοῦ διμέτρου — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

γ.) Τὸ ἀντισπαστικὸν τρίμ. καταληκτικόν.

Ἀλχμάνιος· α.) Δάκτ. τετράμ. καταληκτ. εἰς συλλαβήν. — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

β.) Ἀκατάληκτον. — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

γ.) Δακτυλικὸν ἐπτάμετρον καταληκτικὸν εἰς συλλαβήν. — — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

δ.) Κρητικὸν ἑξάμετρον καταληκτικόν — — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

ε.) Ἀντίσπαστ. τετράμ. ἀκατάλ. ἔχον ἀντὶ τοῦ δ'. ποδός

— — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

γ'.) Τροχ. δίμ. βραχυκατ. - - - | - - -

δ'. Τροχ. τρίμ. καταλ. - - - | - - - | - - -

ε'.) Ίαμβ. τρίμ. ὑπερκατ. ἔχον ἐν τῇ β'. καὶ γ'. χώρᾳ ἀναπαίστους. - - - | - - - | - - - | - - -

ς'.) Δακτυλ. τετραμετρος μετὰ τροχ. δίμ. βραχυκατ. - - - | - - - | - - - | - - -

ζ'.) Δακτυλ. δίμετρος μετὰ τροχ. δίμ. ὑπερκαταλήκτου. - - - | - - - | - - - | - - -

η'.) ἰδ. Ἰόβακχος.

Ἀσκληπιάδειον. Ἀντισπ. τρίμ. ἀκατάληκτον.

Βακχυνίδειον. τροχ. δίμ. ὑπερκατ. - - - | - - - | - - -

Γαλιναρβικόν. α'.) Ἴωνικόν ἀπ' ἐλάσσ. τετραμ. καταλ. ἰδ.

Μητρωακόν. - - - | - - - | - - - | - - - ἰδ. Τὸ σχῆμα τοῦτο διὰ λύσεως τῶν μακρῶν καὶ συναιρέσεως τῶν βραχειῶν δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς

β'.) Ίαμβ. δίμ. βραχυκατ. καὶ τροχ. ἀκαταλ. (ἢ ἀχώρᾳ τοῦ ἱαμβικοῦ σπονδ. ἢ ἀπὸ τῆς β'. μακρᾶ καὶ ἀναλελυμένη. ἢ ἀπὸ τοῦ τροχ. δάκτυλος, ἢ β'. μακρᾶ καὶ ἀναλελυμένη). - - - | - - - | - - -

Γλυκώρειον. α'.) Διτρόχαιος καὶ διάμβος (ὁ α'. τροχ. καὶ σπονδ. ἢ πυρρίχ). - - - | - - -

β'.) Τροχ. καὶ 2 ἱαμβοί - - - | - - -

γ'.) 3 Τροχ. καὶ ἱαμβος - - - | - - -

δ'.) Τροχ. καὶ 3 ἱαμβοί - - - | - - -

ε'.) 2 Ίαμβοι καὶ ἀνάπ. - - - | - - -

ς'.) Ίαμ. ἀνάπ. Ίαμβ. - - - | - - -

ζ'.) 2 ἀναπ. ἱαμβος - - - | - - -

η'.) ἀνάπ. ἱαμβ. ἀνάπ. - - - | - - -

Δογμακόν. Ὁ ποῦς σύγκειται ἐξ ἱάμβου καὶ τροχ. διποδίας καταληκτικῆς - - - | - - -, μετ' ἀμφιπόλων τῶν βραχειῶν, καὶ τῶν μακρῶν ἀναλυομένων, ἢ ἀδιαφόρου τῆς γ'. ἢ τῆς ε', ἐξ ὧν οἱ γραμματικοὶ παράγουσι 48 ποικιλίας τοῦ

στίχου τούτου! Εἰσὶν ὅμως αὐταὶ μίξεις τροχαίων, ἰαμβῶν, ἐνίοτε καὶ Κρητικῶν, καὶ τῶν συγγενῶν ποδῶν.

Ἐλεγίαιμος, ἰδ. Ἀλκαϊκὸν β'.

Ἐπίμικτος, Ἰωνικὸς ἀναμεμιγμένος μετὰ τροχαίων καὶ ἰαμβ.

Ἐπιχοριμβικόν, ἰδ. Σαπφικόν α'.

Ἐπιωρικόν ἀπὸ μελλέος Ἀλκαϊκόν. α.) ἐνδεκασύλλαβον.
ἰδ. Ἀλκαϊκόν γ'.)

β.) δωδεκασύλλαβον δίμ. ἰαμβ. καταλ. καὶ μονόμετρον
ὑπερκατάληκτον — — — | — — — || — — — | — — —

γ.) Τετράμ. καταλ. ἤτοι ἰαμβ. δίμ. καταλ. καὶ δίμ. ἀκατ.

— — — | — — — || — — — | — — —

Ἐπιωρικόν ἀπ' ἐλάσσος. α.) Μονόμ. Ἰαμβ. καὶ δίμετρον Ἰων.
ἀπ' ἐλάσσ. — — — | — — — — | — — — —

β.) Ἰαμβ. τρίμ. καταλ. ἔχον τὸν γ'. πόδα ἀνάπαιστον:

— — — | — — — — | — — — —

Εὐπολίδειον. Γλυκόνειος μετὰ χοριαμβου καὶ ἕτερος μετὰ
Κρητικοῦ ἢ, τροχαϊκ. τετράμ. καταλ. ἔχον τὸν δ'. πό-
δα ἰαμβον ἀντὶ τροχαίου, τὸν δὲ α'. καὶ ε'. ἐν γένει
δισύλλαβον: — — — — | — — — — | — — — — | — — — —

Εὐριπίδειον ἢ Αἰνέθειον. Τροχ. δίμ. καταλ. — — — | — — — —

Ἰβύκειον. α.) Δακτυλ. ὀκτάμ. καταλ. εἰς σύλλαβήν

— — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — —

β.) Δακτυλ. ἐφθημιμ: — — — | — — — ! — — — | — — —

Ἰθυφαλλικόν. τροχ. δίμετρ. βραχυκατ. — — — | — — — —

Ἰόβακχος Ἀρχιλόχειος. δ.) Δίμ. ἰαμβ. μετὰ δίμ. τροχαϊκοῦ:

— — — | — — — — || — — — — | — — — —

β.) Τὸ αὐτὸ βραχυκατ. — — — — | — — — || — — — — | — — — —

Ἰππωνάκτειον. α.) Ἰαμβ. τετραμ. καταλ.

— — — | — — — — || — — — — | — — — —

β.) Ἰαμβ. τρίμ. ἀκατάλ. ἔχον τὸν τελευταῖον πόδα τροχαῖον

— — — | — — — — | — — — —

γ.) Τροχ. διποδ. καὶ ἰαμβ. μονόμ. ὑπερκατάλ.

— — — | — — — — || — — — — | — — — —

Ἰσχυρόρωγικός. Διποδία μὴ ττροῦσα τοὺς περὶ ἀλόγου ποδὸς

κανονάς (οἶον $\cup - \cup - , - \cup - \cup$), καὶ ὁ ταύτη χρώ-
μενος στίχος.

Ἰωρικός ἀνακλόμενος. Τροχαϊκαὶ διποδαί, ὧν προηγείται
πυρρίχιος.

Καλλιμάχειον. α.) Χορίαμβ. πεντάμ. καταλ.

β.) Τροχ. πεντάμ. καταλ.

$\cup - \cup | \cup - \cup - | - || \cup - \cup | - \cup - \cup | - \cup \cup$.

Κλειομάχειον. Ἰων. ἀπὸ μείζ. δίμ. ἀκατάλ. ἢ καταλ. Καὶ τρίμ.

$\cup - \cup \cup | - - \cup$.

Κοῖλος, ἴδ. Λαγάρος.

Κρατίνειον. α.) Ἀσυνάρτ. ἐκ χορίαμβ. ἐπιμίκτου μετὰ διποδ.

ἱαμβ. καὶ τροχ. ἐφθην. οὗ ὁ α. πούς ἀπλῶς δισύλλαβος.

$\cup \cup - \cup - \cup - | \cup \cup - \cup - \cup -$

β.) Ἰαμβ. τρίμ. ὑπερκατ. ἔχων τὸν β'. πόδα ἀνάπαιστον :

$\cup - \cup \cup - | \cup - \cup - | \cup - \cup - | \cup$.

γ.) Δακτυλ. τρίμ. μετὰ ἱαμβ. διμέτρ. ἀκαταλ.

$\cup \cup | - \cup \cup | - \cup \cup | - \cup \cup | - \cup \cup \cup$

Κύκλιοι ἀνάπαιστοι, οἱ μὴ λύνοντες τὰς μακράς, οὐδὲ δα-
κτύλους δεχόμενοι.

Λαγάρος Ἐξάμετρος, ἢ Μεσόκλαστος, ὁ ἔχων ἐν τῷ μέσῳ
ἀντὶ δακτύλου τροχαῖον τρίβραχυν ἢ ἱάμβον.

Λακωνικός. Ὁ Ἀριστοφάνειος α.), μετὰ σπονδείου ἀντὶ ἀνα-
παίστου εἰς τὴν προτελευταίαν χώραν :

$\cup - \cup - | \cup - \cup - || \cup - \cup - | - - \cup$

Λογαοδικόν. Δάκτυλοι μεμιγμένοι τροχαίοις, ἢ ἀνάπαιστοι
ἱάμβοις. α.) $\cup - \cup - \cup | - \cup - \cup$.

β.) $\cup - | \cup \cup - \cup \cup - | \cup -$

Ληκύνιον, καὶ Εὐριπίδειον. Τροχ. δίμ. καταλ.

Μείουρος. Ἐξάμετρος, ὁ ἔχων τὸν τελευταῖον πόδα πυρρίχιον

ἢ ἱάμβον. $\cup - | - \cup | - \cup | - \cup | - \cup | \cup \cup$

Μεσόκλαστος, ἴδ. Λαγάρος.

Μητρωακόν. Ἰων. ἀπ' ἐλάσσ. τετράμ. κατ. (ἴδ. Γαλλιμαχικόν α.).

Παραπαίων. Πούς ὑποτιθέμενος ὅτι ἔχει μετὰ μιᾶς μακρᾶς
πλείονας τῶν τριῶν βραχείας, κυρίως προερχόμενος ἐξ

ἀναλύσεως μακρῶν, καὶ ἰδίου τρόπου διαιρέσεως, οἶον,

Παροιμακόν. Ἀνάπαιστος δίμ. καταλ. εἰς συλλ.

Πλατωνικόν. Ἀσυνάρτ. δακτ. πενθημιμ., ἰαμβ. ὁμοίως, δακτ. ὁμ.

Πινδαρικόν. α.) Τὸ ἀντεστραμμένον τῷ Πλατωνικῷ, ἦτοι δακτ. πενθημιμ. μεταξύ δύο ἰαμβ. πενθημιμ.

β.) Ἰαμβος, διποδία τροχ., ἰαμβικ. πενθημιμ.

Πραξιλλεῖον. Ἰων. ἀπὸ μείζ. τρίμ. βραχ. — — — — —

Πριάπειον. διποδ. τροχαῖκ. καὶ διποδ. ἰαμβ. δις ἐπαναλαμ-
βανόμενα, τὸ δεύτερον καταλ. — — — — —

Προσδιακόν. Ἀσυνάρτ. ἐξ Ἰων. ἀπὸ μείζ. παίων β', ἀνίπ.,
μολος., χορίαμβ. καὶ δάκτ.

Σαμπφικόν, α.) Τροχ. δίμ. βραχυκ. καὶ ἰαμβ. μονόμ. ὑπερκ.

β.) Τροχ. τρίμ. ἀκαταλ. — — — — —

γ.) Δάκτυλος μετὰ διποδ. τροχ., δις

δ.) Ἀντίσπ. δίμ. ὑπερκαταλ. ἢ ἰαμβ. καὶ 2 χορίαμβοι

Σιμακόν ἢ Σιμυλῆιον. α.) Ἀντίσπ. τετράμ. ὑπερκατάλ.

β.) Ἀνάπαιστ. τριμ. καταλ. εἰς δισύλλ.

γ.) Δακτυλ. Αἰολ. πεντάμ. καταλ. εἰς δυσύλ.

Στησιχόριον. α.) Δακτυλ. ἐπτάμ. καταλ. εἰς δισύλλ.

β.) Τροχ. τετραμ. βραχυκατ.

Σωτάδειον. Ἰων. ἀπὸ μείζ. τετράμ. βραχυκ. ἐκ τριῶν ἰων. καὶ

τροχαίου, πολλάκις λυομένων τῶν μακρῶν ἢ συναιρουμέ-
νων τῶν βραχειῶν, ἢ καὶ τροχαίων ἀντικαθιστῶντων

τοὺς Ἴωνικούς. — — — — —
Τελεσιλλεῖον. Ἴων. δίμ. καταλ. — — — — —
Ἐπόκειλος. ἰδ. *Αγαρὸς.*
Φαλαίκειον. Ἐνδεκάσüll. δάκτυλ. λογαυδ. μετὰ βάσεως, ἢ
τροχ. μονόμ. (ὁ ἄ ποὺς δυσüll. ἀδιᾶφορος), καὶ ἱαμβ.
μονόμ. ὑπέρκατ. ἢ δίμ. καταλ. — — — — —
Φερεκράτειον. ἁ.) Τροχαῖος καὶ δῦαμβος. — — — — —
β.) Διτροχ. καὶ δῦαμβος καταλ. (ἐν τῇ ἁ. χώρα ποὺς δι-
σüllαβος.) — — — — —
Χω. Ἰαμβος. ἰδ. Ἰππωνάκτειος.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Π Ι Ν Α Ξ Τ Ω Ν Ε Μ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Α'. Περὶ μετοικῆς ἐν γένει	5
Β'. Περὶ μακρῶν καὶ βραχέων	7
Γ'. Περὶ ποδῶν καὶ μέτρων	13
Δ'. Περὶ στίχων	17
Ε'. Περὶ στίχων δακτυλικῶν	20
ΣΤ'. Περὶ στίχων ἱαμβικῶν	26
Ζ'. Περὶ στίχων τροχαϊκῶν	32
Η'. Περὶ στίχων ἀναπαιστικῶν	37
Θ'. Περὶ λυρικῶν ποδῶν	41
Ι'. Περὶ λυρικῶν ἀσυναρτήτων	44
ΙΑ'. Περὶ τῶν κατὰ σύστημα συνθέσεων	55
ΙΒ'. Πίναξ ἀλφαβητικὸς τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἐπωνυμιῶν τῶν μέτρων	58

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἐξήλθε τῶν πιστηρίων μου Ἐγχειρίδιον
Μετρικῆς πρὸς χῆσιν τῶν Γυμνασίων ὑπὸ
Α. Ρ. Παγκαλῆ ἐκ τεσσάρων τυπογραφικῶν
φύλλων καὶ τιμώμενον δραχμῆς. Τὸ σύγ-
γραμμα τοῦτο ἀνεπλήρωσε κενὸν ἐπαισθητὸν εἰς
τὴν σπουδάζουσιν νεολαίαν, συμπράσσαν τὸ χρήσι-
μον μετὰ τοῦ εὐώνου.

Μετ' ὀλίγον δὲ θέλω δημοσιεύσει καὶ ἄλλα ἔρ-
γα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως καὶ ἄλλων, ὅσοι εὐη-
ρεστήθησαν νὰ μὲ συνδράμωσιν εἰς τὴν ἐπιχεί-
ρησίν μου, ἀναλαβόντος, χλὴν τῶν ἐνδεστέρων
τὴν διὰ στερεοτυπίας ἔκδοσιν πάντων τῶν
διδασκτικῶν βιβλίων, καὶ παρκαλουθοῦντος τὰ ἔχνη
τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ μου Ἀνδρέα. Ἐλπίζω δὲ
ὅτι τὸ κοινὸν θὰ δεχθῇ μετὰ τὴν αὐτὴν εὐμένειαν
καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐμῶν πιστηρίων ἔργα, τὴν κοινὴν
ὠφέλειαν καὶ μοῦ ἐπιδίδοντος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Αὐγούστου 1862.

Διονύσιος Κορομηλάς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023912

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΜΩΝ